

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

14 februari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de inschakeling van native speakers in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel	1
Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over maatregelen om meisjes te laten kiezen voor wiskunde, wetenschappen en techniek	3
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de plannen voor een financiële tegemoetkoming voor onderwijspersoneel in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	
Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een financiële tegemoetkoming voor leerkrachten die in Brussel werken	
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijke invoering van een premie voor leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel	6
Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het gebrek aan omgangsvaardigheden en sociale vaardigheden bij leerlingen	10
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studietoelage voor de specifieke lerarenopleiding	14
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over stages in bedrijven voor leraren praktijk en techniek	16
Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de rondetafelconferentie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en het statuut van de conceptnota hierover	17
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over ouderstages en schoolverzuim	18
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het samenwerkingsakkoord met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de herwaardering van het kwalificerend onderwijs en de samenwerking tussen de Centra voor Spitstechnologie en de Beroepsreferentiecentrale	19
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het volgen van Nederlandstalig kleuteronderwijs als toelatingsvoorwaarde voor het Nederlandstalig lager onderwijs	
Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over kennis van het Nederlands als toelatingsvoorwaarde voor het Nederlandstalig lager onderwijs in Brussel	21

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de inschakeling van native speakers in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, in de commissie voor Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) werd op 22 januari 2008 een voorstel van resolutie besproken betreffende de inschakeling van native speakers met het oog op een kwaliteitsvol onderricht in de tweede taal in het Brusselse basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Ook de pers berichtte hierover uitvoerig. Uit die berichten kon ik niet goed afleiden welke mening u daarover bent toegedaan. Ik meende te kunnen afleiden dat u niet negatief staat tegenover het idee en dat u niet a priori neen zou zeggen.

Dat verwonderde me enigszins. Via uw beleid zette u proeftuinen op waar vakken in een andere taal worden gegeven, maar u sloot daarbij specifiek de Nederlandstalige scholen in Brussel en de rand uit, omdat in deze scholen de kennis van het Nederlands reeds enorm onder druk staat. Ondertussen is het voorstel van resolutie in de VGC weggestemd door een politiek spel, doordat de meerderheid en ook uw partij afwezig bleef. Uw collega-minister, de heer Guy Vanhengel, was wel aanwezig en maakte een aantal bedenkingen over de wel zeer specifieke situatie in Brussel. Hij gaf mijn fractie gelijk wanneer we op het gevaar wezen dat, wegens een te grote of een grote aanwezigheid van Franstaligen, de Nederlandstaligen nog meer zullen verdrinken wanneer native speakers worden ingezet voor andere dan taalvakken. Minister Vanhengel zei dat er een te slechte kennis is van de instructietaal, namelijk het Nederlands, en dat dit moet worden opgevangen. Hij zei letterlijk: “Deze resolutie zou de problemen van de Franstaligen oplossen, wat niet de bedoeling is. Indien reeds dergelijks gebeurt in het Nederlandstalig onderwijs, moet dit zich absoluut beperken tot taal en mag het niet worden uitgebreid tot andere vakken zoals geschiedenis en aardrijkskunde.” Hij maakte verder nog een aantal bezwaren met betrekking tot de taalwetgeving enzovoort.

Mijnheer de minister, op de eerste vraag uit mijn schriftelijke aankondiging van deze vraag om uitleg, namelijk wat uw standpunt is, kregen we reeds antwoord in de pers. Op 24 januari 2008 las ik in het weekblad Brussel

Deze Week dat u dit een interessant idee vindt. De Standaard maakt een week later melding van een plan en een omzendbrief. Het gaat dus om leerjaar 5 en 6 van het basisonderwijs en 1 en 2 van het secundair onderwijs. In de eerste plaats zou het gaan om de taalvakken Nederlands en Frans, maar andere vakken worden niet uitgesloten. Het gaat concreet over twee aaneensluitende volle weken of minimaal 50 lesuren verspreid over een langere periode. De minister verwacht de voorstellen tot 7 maart en de eerste uitwisselingen zouden reeds gebeuren in het derde trimester van dit schooljaar met een evaluatie op het einde van dit schooljaar. Mijnheer de minister, ik moet dus niet meer naar uw standpunt vragen. Alles is al concreet en er zou zelfs al een akkoord zijn met de Franstalige gemeenschapsminister bevoegd voor Onderwijs, mevrouw Arena.

Ik heb toch nog enkele andere vragen omdat de berichten elkaar tegenspreken. In De Standaard staat dat andere vakken niet worden uitgesloten. In Brussel Deze Week lees ik: “De ruil van vakleerkrachten, bijvoorbeeld de leraar aardrijkskunde, vind ik niet evident omdat je in Brussel een zeer heterogene populatie hebt. De leerlingen moeten wel in staat zijn bijvoorbeeld aardrijkskunde in het Frans te volgen.” Kunt u dat uitleggen? Ik dacht dat dat een van de punten was waarom u Brussel uit de proeftuinen hebt gelicht. Gaat het dan om een Nederlandstalige leerkracht die in het Frans de lessen aardrijkskunde geeft in een Nederlandstalige school? Ik vind het verwarrend. Kunt u wat klaarheid scheppen? Hoe kunt u dit rijmen met het project proeftuinen? Er zijn ook tegenstellingen in uw uitspraken en die van minister Vanhengel in verband met de beperking tot taalvakken. In hoeverre is daarover overlegd?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil me ook kort aansluiten bij deze vraag om uitleg. Ik heb de indruk dat in de vraagstelling en de berichtgeving een aantal aspecten door elkaar worden gehaald. Ik kijk alvast uit naar uw antwoord. Mijn fractie heeft er niets tegen dat native speakers worden ingeschakeld in het onderricht. Ik bekijk dat helemaal niet zo verkrampt, als ik deze term mag gebruiken. Ik wil daar de meerwaarde ook van erkennen. In Brussel zitten we in een meertalige omgeving. Het stelde me steeds gerust dat u het belang van het Nederlands aan sich in Vlaanderen en Brussel altijd vooropstelde. Dat is belangrijk. Tot op heden heb ik geen enkele aanwijzing om te twijfelen aan het beleid dat u ter zake voert. Kunt u duidelijkheid scheppen over enerzijds de proeftuinen zoals we die in Vlaanderen kennen en anderzijds de inschakeling van native speakers?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik wil aanknopen bij wat de heer Van Dijck heeft gezegd. De instructietaal van de klas goed onder de knie hebben, is absoluut essentieel. Dat geldt in Brussel evenzeer als elders. In zekere zin geldt het daar nog meer omdat de uitdaging er omvangrijker en moeilijker is.

De voorbije weken en maanden hebben we diverse initiatieven genomen rond taal in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Die draaien in zeer belangrijke mate rond de kennis van het Nederlands. Er waren de voorstellen die uit de rondetafelconferentie Brussel kwamen, die ik samen met minister Vanhengel voor een paar weken heb vrijgegeven. Daarin werden voorstellen gedaan om tot meer maatwerk in plaats van standaardwerk te komen voor leerlingen die thuis Frans respectievelijk Nederlands spreken. Er werden maatregelen voorgesteld om voor leerlingen die de taal nog niet helemaal beheersen, de overgang van de basisschool naar de eerste graad secundair onderwijs beter te maken. Op basis van door de basisschool verstrekte gegevens zou in de eerste graad secundair nog een remediëringsprogramma kunnen worden opgezet.

Ik nam me voor maatregelen te nemen met betrekking tot de organisatie van de taalwetexamens, bijvoorbeeld door het examen modulair in te richten, waardoor deelproeven waarvoor een kandidaat is geslaagd niet telkens opnieuw moeten worden afgelegd, en om eerder verworven kwalificaties en elders verworven competenties in te brengen in de taalvereisten.

Daarnaast is er dus de vraag of de momenteel bestaande taalvereisten voor native speakers niet te hoog liggen. Wanneer ze slechts een beperkte lesopdracht hebben of maar zijn aangesteld voor bepaalde duur, is de momenteel bestaande voorwaarde van te bewijzen kennis van het Nederlands mijns inziens een erg strenge voorwaarde. Ik wens in een aangepast niveau van te bewijzen kennis van het Nederlands – de functionele kennis – te voorzien. Het niveau zal iets lager liggen dan de voldoende kennis die ze nu moeten aantonen. Dit kennisniveau moet hen toelaten te functioneren in een lerarenteam en om samen met directie en collega's een leerling te kunnen beoordelen in klassenraden en dergelijke.

Zowel de grondige kennis als de voldoende en de functionele kennis zouden worden geoperationaliseerd aan de hand van het Europese referentiekader voor talen. Zoals u weet, is dit geordend in een zestal niveaus. De koppeling van ons beleid aan dat systeem maakt ons beleid meteen erg transparant. Deze maatregel zou niet specifiek gelden voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel maar voor alle onderwijspersoneel, en gewoon worden ingeschreven in de rechtspositieregeling. Ik wijs er in dat verband op dat de ruime problematiek van de te bewijzen taalkennis

voor personeelsleden, zoals vastgelegd in de onderwijs-taalwet, al langere tijd een pijnpunt is dat zowel door schoolbesturen als door de vakbonden is aangekaart met de vraag de regeling te actualiseren.

Native speakers inschakelen in het onderwijs is vaak weldadig voor het vreemdetalenonderwijs. Het is deels daarom dat ik op vrijdag 1 februari samen met mijn Franstalige collega, mevrouw Arena, het uitwisselingsinitiatief voor leraren in Brussel heb aangekondigd. Het spoort met het voorstel van resolutie betreffende de inschakeling van native speakers met het oog op een kwaliteitsvol onderricht in de tweede taal in het Brussels basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs dat voorlag in de commissie voor Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, maar het was wel al in ontwikkeling. De gemeenschappen, en niet het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zijn hiervoor bevoegd.

Vanaf het derde trimester kunnen Brusselse scholen lerarenuitwisselingen tot stand brengen. In deze eerste experimentele fase betreft dit project meer bepaald de uitwisseling van leerkrachten op twee niveaus binnen het leerplichtonderwijs: het einde van het lager onderwijs, vijfde en zesde leerjaar, en het begin van het secundair onderwijs, eerste en tweede leerjaar. Het project dat steunt op een uitwisseling van één tegen één, biedt leerkrachten Nederlands de gelegenheid gedurende een afgebakende periode in Franstalige scholen Franstalige leerlingen te onderrichten. Omgekeerd kunnen Franstalige leerkrachten in Nederlandstalige scholen met Nederlandstalige leerlingen aan de slag. Met zulke uitwisselingen kunnen leerkrachten een taal- en cultuurbad krijgen in een naburige school die evenwel tot een andere taalgemeenschap behoort. Tegelijkertijd krijgen de leerlingen onderwijs van een native speaker.

Afgezien van bepaalde basisprincipes is het niet de bedoeling een vooraf vastgelegd eenheidsmodel op te leggen voor de organisatie van deze uitwisselingen. Het gaat er integendeel om gevarieerde projecten te ondersteunen en rekening te houden met specifieke plaatselijke situaties. De scholen die aan het project zullen deelnemen, beslissen zelf in welke vorm ze zullen samenwerken.

Op het einde van dit schooljaar 2007-2008 zullen we dit uitwisselingsproject evalueren en waar nodig aanpassen en uitbreiden. Er zijn acht basisprincipes. De uitwisselingen mogen op geen enkele wijze de administratieve toestand van de betrokken leerkrachten wijzigen. Ze blijven naargelang van het geval beschouwd als personeelsleden van het onderwijs dat georganiseerd of gesubsidieerd wordt door hun oorspronkelijke gemeenschap. Ze behouden dan ook alle rechten verbonden aan hun aanstelling of benoeming. De uitwisselingen mogen

het studieverloop van de leerlingen niet wijzigen. De lessen die door de gastleerkrachten worden gegeven, moeten volledig in het bestaande studieprogramma van de school passen. Voor de duur van hun activiteiten in de school van de andere gemeenschap staan de gastleerkrachten, net zoals de overige leerkrachten, onder leiding van de directeur van de bezochte school. Het spreekt vanzelf dat ze zich naar de organisatorische regels van die school schikken. De gekozen uitwisselingsformule wordt voorgelegd aan een beperkt leescomité, dat wordt samengesteld door vertegenwoordigers van beide gemeenschappen. De uitwisselingen omvatten minimaal een vijftigtal lestijden. Ze hebben in de eerste plaats uitwisselingen binnen het leergebied of vak Nederlands respectievelijk Frans op het oog, maar ook andere voorstellen kunnen in overweging worden genomen, met uitzondering van de onderwijstaal. De in het kader van dit project uitgeoefende pedagogische activiteiten worden, net zoals de overige activiteiten, onderworpen aan de eigen inspectie van de school waarin die plaatsvinden. De gastleerkrachten spreken de eigen taal tijdens de activiteiten met de leerlingen. Dat is het principe van het contact van de leerling met de native speaker. Ze spreken echter wel de taal van de school in hun contacten met de collega's van de bezochte school. We organiseren dus ook een taalbad voor de leerkrachten.

Mevrouw Van Linter, ik denk dat u in uw tweede vraag verwijst naar de CLIL-projecten. Dat staat voor Content and Language Integrated Learning. In negen projecten in Vlaanderen gaan we voor zo'n 15 percent van de onderwijstijd na welke effecten het heeft als bepaalde zaakvakken in een andere moderne vreemde taal worden onderwezen. Dat doen we niet in Brussel of de Vlaamse rand omdat er daar vooral nood is aan kennis van het Nederlands. De omgevingsfactoren zijn er dusdanig dat allereerst progressie moet worden gemaakt in taalvaardigheid Nederlands. Die projecten dienen dus eigenlijk een ander specifiek doel, namelijk nagaan of zaakvakken op systematische basis in een andere taal geven een meerwaarde heeft én voor het zaakvak én voor de verbeteringen in de vreemde taal. Er is duidelijk geen geografische overlapping mogelijk omdat CLIL niet in Brussel plaatsvindt. Het uitwisselingsproject van 1 februari 2008 beperkt zich tot Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mijnheer de minister, stelt u voor dat in Brussel de native speakers enkel taalvakken geven en geen andere vakken?

Minister Frank Vandenbroucke: In eerste orde. Ik wil niet uitsluiten dat er andere voorstellen binnenkomen waarvan we zeggen dat ze ook eens geprobeerd mogen worden. Ik vind het wel iets heel anders dan CLIL. Dat zijn grootschalige projecten waarbij er echt een hap uit het curriculum wordt genomen voor een hele periode, die dan in een andere taal wordt gegeven zoals het

Engels, Duits of Frans. Het probleem daarbij is wat de kwaliteit van de kennis van die talen is.

Hier gaat het over een zeer beperkt iets, waarbij ik op de eerste plaats prioriteit wil geven aan de taalvakken. Ik heb a priori niet willen uitsluiten dat andere voorstellen kunnen. Er komt ook vrij snel een evaluatie. Ik blijf zeggen dat een veralgemeende immersie of doorgedreven CLIL me in Brussel zeer problematisch lijkt, gegeven dat de eerste opdracht daar is om een taalbad Nederlands te geven. Anderzijds is er wel een troef doordat die scholen in Brussel vlakbij elkaar liggen, soms zelfs op dezelfde campus. Waarom zou er dan niet worden uitgewisseld? Het is ook een taalbad Nederlands voor de Franstalige leerkrachten, wat ook niet slecht is.

Mevrouw Greet Van Linter: Mijnheer de minister, ik ben blij dat u nog steeds zegt dat het systeem van de proeftuinen problematisch is in Brussel en dat u het in eerste instantie bij taalvakken houdt. Ik vrees dat, als het wordt uitgebreid naar andere vakken, we met Nederlandstaligen zullen zitten die zullen verzuipen in de overgrote meerderheid van Franstaligen en het hoge niveau waarin de lessen zullen worden gegeven. Het Vlaams Belang heeft niets tegen native speakers daar waar het taalvakken betreft.

Hebt u zicht op reacties van scholen? Ik heb begrepen dat sommige scholen het derde trimester te snel vinden.

Minister Frank Vandenbroucke: Neen, we weten dat bepaalde scholen geïnteresseerd zijn, maar dat zijn er niet zo veel. We willen redelijk snel gaan omdat we snel willen uittesten of dit zinvol is. Er komt ook snel een evaluatie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over maatregelen om meisjes te laten kiezen voor wiskunde, wetenschappen en techniek

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb me voor deze vraag vooral gebaseerd op krantenberichten. Vooral de titels waren frappant: 'Meisjes kiezen voor slechtbetaalde studierichtingen'. In het artikel zelf stond dan dat meisjes traditioneel kiezen voor meisjesrichtingen zoals verpleegster of kleuterjuf. In chemie bijvoorbeeld werken zeer weinig vrouwen, hoewel de lonen daar toch beduidend hoger liggen. Ik heb in veel kranten artikels in

die richting kunnen lezen. Ik heb echter maar in enkele kranten teruggevonden dat een van de mogelijke oorzaken waarom meisjes voor meisjesrichtingen kiezen is dat de jobs gemakkelijker te combineren zijn met een gezinsleven. Ik trap een open deur in als ik zeg dat het nog heel vaak de vrouw is die de meeste zorgtaken op zich neemt. Ik werp dan zeker geen steen naar alle vaders in het gezelschap, want die doen ook al heel veel. Voor veel praktische zaken is het echter in de meeste gevallen nog altijd de vrouw die de taken op zich neemt.

Uit een vergelijking van de eerste jobs van mannen en vrouwen geboren in 1978 blijkt dat slechts 77 percent van de vrouwen voor een voltijdse betrekking kiest. Bij hun mannelijke leeftijdsgenoten daarentegen is dat 93 percent. De keuze voor deeltijds werken blijkt meestal ingegeven door zorg voor het gezin.

U reageerde daar ook op en stelde iets aan het probleem te willen doen. U zegt: “Het wegwerken van de loopbaankloof is een absolute prioriteit voor de Vlaamse Regering. Mannen en vrouwen moeten absoluut gelijk worden in onze samenleving, een probleem dat zowel op het niveau van de opleiding als op het niveau van de arbeidsmarkt moet worden aangepakt.” U wilt meisjes weer de weg laten vinden naar wiskunde, wetenschappen en techniek.

Ik heb er uiteraard geen probleem mee dat meisjes aangemoedigd worden om die richtingen te kiezen. Ik vrees wel dat we geen goede oplossing verkrijgen als we de remedie verengen tot een focus op de studiekeuze. In enkele kranten stond te lezen dat meisjes vaker kiezen voor dat soort van opleidingen omdat ze worstelen met de moeilijke combinatie van een loopbaan en een gezinsleven. Naast aanmoedigingen om meisjes voor die studierichtingen en dus ook voor die loopbanen te laten kiezen waarin vrouwen ondervetegenwoordigd zijn, moeten ook structurele maatregelen worden getroffen om arbeid en gezin te combineren.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Welke maatregelen wil de minister nemen om, zoals u het stelt, “iets aan het probleem te doen”, en dus de loopbaankloof, die vaak het gevolg is van de studiekeuze weg te werken? Op welke manier wil de minister in concreto meisjes de weg laten vinden naar wiskunde, wetenschappen en techniek? Is de minister het met mij eens dat ook meer structurele maatregelen nodig zijn om de combinatie van een vaak goedbetaalde job met een gezinsleven mogelijk te maken? Zijn hieromtrent al concrete maatregelen genomen in de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wil gewoon

vragen of de minister van oordeel is dat het in dat perspectief met de studiekeuzebegeleiding mank loopt.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, ik zou het antwoord op de vraag van mevrouw Helsen kunnen beperken tot een eenvoudig “ja”. Toch ga ik er enigszins op in, in het antwoord op de vragen van mevrouw Michiels.

Het probleem van de loopbaankloof in – of moeten we eerder zeggen: ten gevolge van – de opleiding heeft rechtstreeks te maken met de motieven die jongens en meisjes aanzetten een bepaalde studiekeuze te maken en de logische gevolgen daarvan voor de uiteindelijke beroepsloopbaan. Het blijkt dat meisjes vaker sociale motieven hanteren bij de keuze van een studierichting, waarbij contact met mensen, inzet voor anderen en voldoende ontplooiingsmogelijkheden een rol spelen. Vaak kiezen zij zo voor zachtere sectoren die minder betalen. Bij jongens spelen blijkbaar eerder materialistische motieven als loon, prestige en tewerkstellingskansen een belangrijke rol.

Vooroordelen, ook en vooral voortspruitend uit het sociaal-culturele milieu, blijken ook van doorslaggevende aard te zijn. Dat hangt samen met een verschil in de wijze van opvoeding van jongens en meisjes, wel of niet rechtstreekse beïnvloeding door de ouders, stereotiepe beeldvorming van bepaalde beroepen, enzovoorts. De acties die de Vlaamse Regering onderneemt of ondersteunt om meer meisjes hun weg te laten vinden naar wiskunde, wetenschappen en techniek zullen we concreet behandelen in het antwoord op de tweede deelvraag.

Om bij meer jongeren en vooral meisjes met de juiste competenties grotere interesse voor wetenschappen en techniek te creëren, hebben we geopteerd voor een projectmatige werking. We wijzen in eerste instantie naar de projecten of proeftuinen gekoppeld aan Accent op talent. We zullen verder ook ingaan op een aantal andere projecten waarbij de Vlaamse Regering rechtstreeks of onrechtstreeks is betrokken.

Op 1 september 2005, in de vorige legislatuur nog, startte de Koning Boudewijnstichting onder het motto ‘Accent op talent’ zestien projecten om het onderwijs van onderuit tot vernieuwing aan te zetten. Die projecten werden later, samen met 25 nieuwe initiatieven, ingepast in een proeftuinwerking, met experimenten over thema's zoals ‘anders leren en kiezen’, ‘meer technologie in de algemene vorming’ en ook ‘leren en werken’. Die proeftuinen genieten een zekere regel-luwte om hun doelen te realiseren, en ze functioneren ook op kleine schaal. Uit de eindevaluatie, na afloop van het project op 31 augustus 2008, zal moeten blijken of de betrokken reglementering ook voor het hele Vlaamse niveau kan worden versoepeld.

Een groot aantal van die projecten werden uitgevoerd in de derde graad van het basisonderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs. Daarin worden zeer concrete thema's behandeld als 'aandacht voor technologie' en 'anders kiezen'. De grootste oorzaak voor de discrepantie blijkt inderdaad de studiekeuze van meisjes na de lagere school te zijn.

In november 2007 gingen negentien nieuwe projecten van start, rond de thema's studie- en beroepskeuze en het werkplekleren. In bijna de helft van de gevallen ging het om projecten over de studiekeuze na het basisonderwijs en de overgang naar de eerste graad van het secundair onderwijs. In deze gevallen gaat het vooral om projecten die objectieve en brede informatie willen geven over alle studiemogelijkheden en die de leerlingen ondersteunen in het ontdekken van hun eigen competenties. Onlangs, op 1 februari 2008, voegden we daar nog 22 nieuwe proeftuinprojecten aan toe. Ongeveer de helft van die nieuwe projecten heeft te maken met studiekeuze, vaak in de vorm van een portfolio voor het oplijsten van eigen competenties en talenten. In de meeste gevallen werd ook gewezen op de betekenis van een positieve keuze voor wetenschap en techniek.

We willen erop wijzen dat aandacht voor techniek en technologie een noodzakelijke voorwaarde is voor anders kiezen. Onbekend is onbemand, en pas wanneer kinderen aan de hand van een breder aanbod, met bijzondere aandacht voor ondergewaardeerde leergebieden zoals techniek en technologie, kunnen kiezen, zal de keuze objectiever zijn. Deze vaststelling geldt zowel voor jongens als voor meisjes, maar rekening houdend met de gehanteerde motieven voor de studiekeuze, die we bij het antwoord op de eerste deelvraag hebben aangegeven, geldt dit in beduidend grotere mate voor meisjes.

De Vlaamse Regering was eveneens een ondersteunende en belanghebbende partner in het project van het Europees Sociaal Fonds (ESF) met de naam Ankie dat gedurende twee jaar, tussen 1 december 2005 en 30 november 2007, is gevoerd door de Dienst Beroepsopleiding. Dankzij dit project werden de thema's techniek en technologie, genderbewustzijn en leren kiezen in de klassenpraktijk in 33 basisscholen extra ondersteund.

Het was de bedoeling om, aangepast aan elke leeftijd, de kinderen vertrouwd te maken met de betrokken thema's, om op die wijze een objectieve studiekeuze mogelijk te maken. Daarbij werd duidelijk ingespeeld op de bestaande vooroordelen in verband met beroepskeuze en duidelijk verwezen naar de gelijkwaardigheid van jongens en meisjes.

De hogeschool die instond voor de begeleiding van de studenten bij de toepassing in de praktijk heeft in de loop van het project een volledige leerlijn op punt gezet waarbij de belangrijke thema's op een logische wijze in het

curriculum van de lerarenopleiding werden ingebouwd en ook voor gebruik in het curriculum van het basisonderwijs werden klaargemaakt. We willen hier wel benadrukken dat het zeker niet onze bedoeling is de studiekeuze nog verder naar voor in het curriculum te plaatsen. De studiekeuze moet ten vroegste op het einde van de eerste graad van het secundair onderwijs gebeuren.

We willen dus een begeleiding aanbieden voor een studiekeuze in overeenstemming met de eigen talenten en los van bestaande vooroordelen. Dat moet gebeuren aan de hand van brede, objectieve en genderbewuste informatie en de ondersteuning van kinderen, ongeacht of het gaat om jongens of meisjes, opdat ze het eigen ik en hun eigen talenten echt ontdekken. Deze aanpak moet zorgen voor een vermindering van het aantal mislukkingen in de loop van de studieloopbaan en voor een wezenlijke vermindering van het aantal ongekwalificeerde uitstromers.

We nemen het probleem ernstig, en dat moet toch ook blijken uit de prioriteiten die we in de Competentieagenda naar voor schuiven. Studiekeuze is daar een belangrijk aspect van, en binnenkort zetten we in samenwerking met de beleidsdomeinen Economie en Innovatie een actie op over onder meer studiekeuze. Ook de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging (KIVIV) neemt eraan deel en zo benadrukken we het belang van een positieve keuze voor technologie voor meisjes en jongens. Verder heeft de Competentieagenda ook betrekking op het werkplekleren, lerend werken of werkend leren in de reële context van een bedrijf.

Ten slotte werken we in het kader van het Project Technologie op School in de 21ste eeuw (TOS21) aan een leerlijn voor technologie voor het hele leerplichtonderwijs. Het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) lanceerde in het kader van het Actieplan wetenschapsinformatie en innovatie 2007 een oproep voor projectvoorstellen, die onder meer tot doel hebben meisjes te sensibiliseren voor het belang van wetenschap en techniek en hun rol daarin. Uit de goedgekeurde projecten blijkt dat enkel het TOS21-project in de doelstellingen expliciet aandacht schenkt aan het genderonevenwicht. Een van de doelstellingen van dit project luidt immers: "aantonen dat meisjes even geschikt zijn voor wetenschappen en techniek en de beeldvorming hierover in die zin bijsturen". Het TOS21-project is een gemengd initiatief van het departement Onderwijs en Vorming en het departement Economie, Wetenschap en Innovatie.

De andere projecten die in hetzelfde kader werden goedgekeurd, richten zich naar de brede doelgroep van jongeren en hopen via nieuwe, boeiende werkvormen de jongeren (onder wie de meisjes) warm te maken voor wetenschappen en techniek. Deze projecten hanteren daarom het principe van gelijke kansen voor

iedereen, waarmee ze hopen dat ze de belangstelling van meisjes voor wetenschap en techniek even sterk kunnen stimuleren als dat voor jongens het geval is.

Uiteraard zal ik in de toekomst het principe blijven verdedigen dat kwaliteitsvolle projecten die zich tot doel stellen om het genderonevenwicht bij de keuze voor wetenschappen en natuur weg te werken – door zich bijvoorbeeld te richten op de interessesfeer van meisjes –, prioritaire aandacht moeten krijgen.

U vraagt of ik het eens ben met u dat er ook meer structurele maatregelen nodig zijn om de combinatie van gezin en arbeid te bevorderen? Maatregelen die een vlotte combinatie tussen werk en gezin bevorderen, dragen bij tot de noodzakelijke verhoging van de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen, maar ook tot het meer werkbaar maken van het werk. Beide zijn van belang.

De afgelopen decennia werden in ons land al heel wat maatregelen genomen om een betere combinatie mogelijk te maken, zoals het stelsel van het tijdskrediet, het ouderschapsverlof, het zorgverlof, het vaderschapsverlof, maar ook het stelsel van de dienstencheques die heel wat gezinnen ondersteunen om een goede combinatie van werk en gezin te realiseren. Voor al deze maatregelen komt het er nu in de eerste plaats op aan om ze toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk mensen, in het bijzonder voor hen die er de hoogste nood aan hebben. Naast deze maatregelen, die federale bevoegdheden zijn, hebben we in Vlaanderen misschien wel het belangrijkste instrument in handen om te zorgen voor een vlotte combinatie van werk en gezin, namelijk een performante kinderopvang.

Heeft de Vlaamse Regering al concrete maatregelen genomen? Het aantal plaatsen in de kinderopvang is opgetrokken en er werd voor de flexibele en occasionele kinderopvang een regeling uitgewerkt. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de initiatieven die de Vlaamse Regering nam op het vlak van kinderopvang wil ik graag doorverwijzen naar minister Vanackere.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik dank u voor het zeer uitgebreide antwoord. Het is duidelijk dat onderwijs al veel doet en dat in de sector rond deze problematiek wel een en ander in beweging is gezet. Het is me evenwel niet duidelijk of de vooroordelen en motieven bij ouders die aanleiding geven tot bepaalde studiekeuzes van de kinderen, en ook de vooroordelen en motieven bij de kinderen zelf, onder invloed komen van de verhoogde aandacht voor technologie en dergelijke. Is die aandacht bij hen al doorgedrongen? Ik denk dat dit tijd zal vergen. Ik heb zelf een zoon die in 2007 het zesde leerjaar heeft beëindigd, en het was niet gemakkelijk om zijn studiekeuze aan zijn klastitularis uit te leggen. Ook in de scholen zelf is er dus nog werk aan de winkel om de leerkrachten mee te krijgen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik geef u helemaal gelijk: het is een werk van lange adem. Het voorbeeld dat u geeft, is ongetwijfeld pertinent. Quick wins zijn er niet. Ik heb in mijn antwoord een geheel van projecten en maatregelen opgesomd die eigenlijk horizontaal worden toegepast en ertoe zouden moeten leiden dat meisjes beter kiezen. Maar dat zal nog niet voor morgen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Weet u al of meisjes ten gevolge van de proeftuinen anders beginnen te kiezen? Ik betwijfel het of er effecten merkbaar zullen worden, want mijns inziens spelen er zo veel factoren mee die men niet allemaal kan beïnvloeden.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Het is echt te vroeg om daarover nu al uit te weiden. Ik zou dat als een aandachtspunt moeten noteren en navragen dat men dat bekijkt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de plannen voor een financiële tegemoetkoming voor onderwijspersoneel in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een financiële tegemoetkoming voor leerkrachten die in Brussel werken

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijke invoering van een premie voor leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, onlangs maakte u bekend dat u de leraars die reeds enkele jaren in het Nederlandstalige Brusselse onderwijs werken een

premie wil geven. Het voorstel komt er naar aanleiding van de rondetafelconferentie over het Brusselse onderwijs. Het zou gaan om een jaarlijkse premie van ongeveer 1000 euro bruto voor wie in Brussel drie jaar voor de klas staat.

In uw conceptnota, opgesteld op basis van de voorstellen van de rondetafelconferentie, lezen we dat er inderdaad moeilijkheden zijn om leerkrachten, maar ook directies blijvend aan scholen in Brussel te binden. Die problemen zijn talrijk, maar ook heel divers. In uw nota schrijft u ook dat de administratie nog een aantal scenario's voort uitwerkt om die problemen te verhelpen. U zegt eveneens dat het voorstel ook moet worden gekoppeld aan andere nodige maatregelen.

Ik heb alle begrip voor de problemen in Brussel. We zijn er ons allemaal van bewust dat die ernstig zijn en dat er iets moet gebeuren, maar er zijn ook andere steden en gebieden in Vlaanderen waar onderwijsmensen al evenmin een eenvoudige opdracht hebben en waar ook een groot verloop van leerkrachten is. Dat heeft te maken met de stedelijke context en de onderwijsvorm waarin mensen moeten lesgeven. Ik vraag me af of, nu specifiek voor Brussel, wordt gekozen voor een gedifferentieerde verloning, wat de eerste stap is naar een gedifferentieerde verloning voor ook andere regio's in Vlaanderen waar bepaalde onderwijsopdrachten niet eenvoudig zijn, er een groot verloop is en sommige functies vacant blijven omdat niemand bereid is die taak op zich te nemen.

In de conceptnota geeft u zelf aan dat de keuze voor loondifferentiatie heel gevoelig is. We moeten daar voorzichtig mee omspringen. Er zijn nog andere mogelijkheden om de problemen op het terrein te verhelpen.

Wat is momenteel de stand van zaken met betrekking tot de concrete scenario's die de administratie uitwerkt om een antwoord te bieden op de knelpunten? Welke zijn de eventueel vastgestelde knelpunten?

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, via een persconferentie werd de conceptnota op basis van de voorstellen van de rondetafelconferentie Brussel, met als datum 23 januari, voorgesteld. Hierin wordt een financiële tegemoetkoming voorgesteld voor wie in Brussel werkt, en dan meer bepaald, zoals verder uit de tekst blijkt, voor wie er blijft werken. Aan het bezit van het attest 'grondige kennis van het Frans om het te onderwijzen in de lagere school' is een vergoeding verbonden. Deze vergoeding blijkt echter onvoldoende om leraren en directies aan Brussel te binden. Dezelfde problematiek laat zich eigenlijk ook voelen in de welzijnssector, bij de tewerkstelling bij de politie enzovoort.

De grote uitdaging wegens de taal- en culturele verscheidenheid van de schoolbevolking, gekoppeld aan de specifiek Brusselse grootstedelijke problematiek, leidt er inderdaad toe dat de grote meerderheid van de personeelsleden buiten het Brusselse gewest woont. Ze worden geconfronteerd met moeilijkheden in verband met huisvesting, mobiliteit, de opvang voor de eigen kinderen, veiligheid enzovoort. Vaak zoeken ze na enkele jaren een baan dicht bij huis en dus buiten Brussel. Leerkrachten naar Brussel aantrekken is inderdaad één zaak, ze behouden is een andere. In de praktijk is dat helemaal niet evident. Daarom wordt in de nota het toekennen van een premie voorgesteld voor leerkrachten die na een aantal jaar toch in Brussel blijven. Ik lees het volgende in de nota: "De deelnemers van de rondetafelconferentie zijn zich ervan bewust dat een hogere bezoldiging niet noodzakelijk motiverend werkt en dat de motiverende effecten ervan verschillen van individu tot individu." Mijnheer de minister, de deelnemers betwijfelen dus of u hiermee het nagestreefde doel zult of kunt bereiken. Ze pleitten ervoor om als financiële tegemoetkoming de anciënniteit in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest sneller op te bouwen, maar dit slechts op voorwaarde dat de extra opgebouwde bijkomende rechten ook effectief verloren gaan bij het beëindigen van de tewerkstelling in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Voor deze maatregel zal een bedrag van 3 miljoen euro worden vrijgemaakt.

Het verheugt me te zien dat er inderdaad wordt toegegeven dat er een probleem is. Als onze fractie dit steeds opnieuw durft te stellen, zijn we negativisten en scheppen we apocalyptische beelden. Ik ben tevreden dat de minister nu toch een aantal problemen in Brussel wil zien, ze aanpakt en daartoe eventueel in fondsen wil voorzien.

Hierbij moet worden opgemerkt dat dit probleem niet ophoudt te bestaan aan de gewestgrens van Brussel. Sommige scholen uit de rand rond Brussel worden met dezelfde problematiek geconfronteerd. Dan denk ik aan de streek rond Vilvoorde, waar men wordt geconfronteerd met een even grote culturele verscheidenheid, een overvloed aan anderstaligen enzovoort.

Mijnheer de minister, bent u de mening toegedaan dat deze maatregel daadwerkelijk een oplossing gaat bieden voor het voornoemde probleem, of deelt u de bedenkingen van de deelnemers aan de conferentie? Biedt deze maatregel een oplossing voor de oorzaak van het grote leerkrachtenverloop? Overweegt u deze maatregelen ook toe te passen voor bepaalde situaties in de rand rond Brussel?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijnheer de minister, omdat het kader al tweemaal is geschetst, zal ik meteen mijn

vragen stellen. Kunt u nader toelichten waarom u deze premie pas na drie jaar anciënniteit zou invoeren? Is het niet zo dat een aantal leraren al uit Brussel zullen vertrekken voor ze recht hebben op deze premie? Ik heb in de kranten een aantal interessante voorstellen gelezen over het aantrekken van leerkrachten voor Vlaamse scholen in Brussel. Zo was er een voorstel van de directeur van de Sint-Martinusbasischool in Sint-Jans-Molenbeek. Hij vroeg zich af waarom we niet zouden denken aan een verplichte stage voor Vlaamse leraren in Brussel. Hij stelde ook voor de bijkomende lessen Frans te integreren in de reguliere opleiding, zodat de leerkrachten die in Brussel willen komen lesgeven, niet langer dat extra diploma Frans zouden hoeven te behalen.

Natuurlijk zijn uw voorstellen opgesteld in samenspraak met het bevoegde VGC-collegelid. Zijn er al afspraken gemaakt over de wijze waarop deze maatregel budgettair zou worden gedragen? Worden de leerkrachten in het kunstonderwijs ook betrokken bij deze maatregel, en op welke wijze? De heer Gatz heeft u schriftelijk de vraag gesteld of deze premie gecumuleerd zal kunnen worden toegepast voor personen die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werken en wonen. U antwoordde hierop het volgende: “Hierbij zijn nog een aantal vragen uit te klaren. Ook de vraag of wonen in het gewest daarbij een rol speelt, wordt nog nader bekeken.” Ik vroeg me af of u hier nu al een meer sluitend antwoord op heeft.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb eigenlijk weinig vragen. Ik ben eigenlijk zeer verheugd door deze maatregel. Een aantal jaar geleden is binnen deze commissie een subcommissie geïnstalleerd met betrekking tot het Brusselse onderwijs. De premie waarvan nu sprake is, werd toen niet opgenomen in het voorstel van resolutie. Wij waren vragende partij om dat wel te doen. We hadden intern ook een werkgroep met betrekking tot het Brusselse onderwijs, met onder meer wijlen de heer Gijs Garré, om een aantal extra initiatieven te nemen.

Ik ben het volledig eens met wat mevrouw Helsen zegt: er zijn nog andere plaatsen in Vlaanderen die ook kampen met uitdagingen.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik dacht dat mevrouw Helsen ertegen was.

De heer Kris Van Dijck: Mevrouw Helsen, u hebt gelijk als u stelt dat men elders ook problemen heeft om leerkrachten te houden, maar de situatie is nergens als hier in Brussel. Daarom vonden we toen dat die maatregel wel kon worden genomen. Het is ook een manier om leerkrachten uit de verdere omgeving in Vlaanderen naar Brussel te halen. Ik herinner me dat we ook het punt hadden opgenomen om stages te laten lopen in Brussel. Mijnheer de minister, in dat licht zit voor u een tevreden man.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik ben zeer tevreden. Ik had het gevoel dat de Brusselse CD&V er wel voor was, maar de CD&V buiten Brussel dan weer niet. De N-VA is echter dan weer wel voor.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik denk dat die partijen zeer open en pluralistisch denken.

Minister Frank Vandenbroucke: De heer Van Dijck heeft er terecht op gewezen dat dit niet echt een nieuw debat is. De vraag naar een initiatief is echter opnieuw concreet geworden bij de rondetafelconferentie. Ik citeer wat de werkgroep Personeel van deze conferentie daarover heeft gezegd in het eindrapport van juli 2007: “De vandaag toegestane salaristoelag die inging op 1 september 2002 en enkel van toepassing is op personeelsleden uit het lager onderwijs die geslaagd zijn in het taalexamen, blijkt onvoldoende om leraren en directies aan Brussel te binden. De werkgroep is zich ervan bewust dat een hogere bezoldiging niet noodzakelijk motiverend werkt, en dat de motiverende effecten sterk verschillen van individu tot individu. Bovendien is loondifferentiatie sowieso een gevoelig gegeven. Nochtans meent de werkgroep dat werken in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een meerkost betekent voor de personeelsleden en dat deze meerkost financieel moet worden gecompenseerd. De werkgroep pleit ervoor om als financiële tegemoetkoming de anciënniteit in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest sneller op te bouwen, op voorwaarde dat de opgebouwde rechten ook effectief verloren gaan bij het beëindigen van de tewerkstelling in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.”

Ingaand op die aanbeveling heeft mijn administratie inderdaad een aantal mogelijkheden uitgewerkt. Ik kan u al zeggen dat het idee van een Brusselpremie technisch te vertalen is naar een niet-verworven salarisschaal. Zoals het woord het zelf zegt, is dat een échte salarisschaal, waaraan het brutobedrag van 1000 euro per jaar is verbonden. Dat is althans mijn voorstel. Het gaat om een niet-verworven salarisschaal, omdat ze enkel wordt toegekend wanneer de leerkracht aan een bepaalde voorwaarde voldoet, namelijk in Brussel werken. Alle gebruikelijke afhoudingen zullen daarop gebeuren. De Administratie der Pensioenen zal bij de berekening van het pensioen rekening houden met de niet-verworven salarisschaal.

Ik stel voor deze Brusselpremie toe te kennen vanaf het ogenblik dat de leerkracht drie jaar in Brussel heeft lesgegeven.

Ik heb nog niet beslist wanneer deze maatregel zal ingaan. Bovendien moeten deze modaliteiten in het besluit van de Vlaamse Regering worden vastgelegd,

en natuurlijk is er daarover breed overleg nodig. Deze premie zal in de reguliere betalingen van de salarissen worden opgenomen en zal dus door de begroting van de Vlaamse Gemeenschap worden gedragen. De jaarlijkse kostprijs hiervan wordt door de administratie op 3 miljoen euro geschat.

Eigenlijk verbazen de verraste reacties die ik uit sommige hoeken op dit voorstel kreeg, me wat. Het voorstel ligt immers helemaal in de lijn van wat in juli in de rondetafelconferentie is gezegd. De vakbonden waren overigens ook vertegenwoordigd in de werkgroep die zich met personeelsaangelegenheden bezighield. Ze waren dus hierbij betrokken. De verbazing naderhand lijkt me dus wat vreemd.

Ik ben niet van plan om een bredere loondifferentiatie door te voeren. Ik meen dat er voldoende objectieve feiten zijn om voor Brusselse leerkrachten een uitzondering te maken.

Mevrouw Helsen, ik heb er respect voor dat men het in een grootstedelijke context elders dan in Brussel ook niet zo gemakkelijk heeft, maar toch. Zo zijn er in Brussel meer tijdelijke leerkrachten dan in bijvoorbeeld Antwerpen, Gent of de rest van Vlaanderen. In Brussel ligt het aantal leerkrachten dat jonger is dan 35, hoger dan in Antwerpen, Gent of de rest van Vlaanderen. Ook ligt het aantal aanstellingen met een ander bekwaamheidsbewijs, waarbij men dus niet voldoende gekwalificeerd is, het hoogst in Brussel. Dat zegt toch iets.

Ik heb in mijn conceptnota al duidelijk aangegeven dat die premie alleen niet zal volstaan. Ook andere maatregelen zijn belangrijk om mensen te motiveren in Brussel te blijven werken. Ik denk overigens niet dat mensen omwille van het geld voor het onderwijs kiezen. Die mensen hebben een andersoortige motivatie.

We moeten ons beleid als een geheel aan maatregelen beschouwen. Voor mensen die in Brussel willen gaan wonen of die kinderopvang in de buurt van hun werk zoeken, kunnen andere maatregelen worden getroffen. Het gaat hier dan om maatregelen op het vlak van de huisvesting of van de kinderopvang. Dit valt evenwel buiten mijn bevoegdheidsdomeinen.

Ik ga ervan uit dat het effect van de maatregel niet onmiddellijk zichtbaar zal worden. Het moet mogelijk zijn het effect binnen een drietal jaren te evalueren. Ik wil deze premie overigens pas na verloop van drie jaar geven om beginnende leerkrachten te stimuleren om hun onderwijsloopbaan in Brussel voort te zetten in plaats van enkel in Brussel te beginnen. Net als voor andere beroepsgroepen geldt voor het onderwijs dat het makkelijker is een opdracht in Brussel dan buiten Brussel te vinden. Aangezien die leerkrachten gaandeweg in hun job worden gevormd en waardevolle ervaring opdoen, is

het belangrijk hen in Brussel te houden op het ogenblik dat ze stilaan de juiste ervaring hebben opgedaan om in die specifieke context optimaal te functioneren. Indien ik de premie van bij de aanvang zou toekennen, zou het stimulerend effect allicht geringer zijn. Het probleem is niet de instroom. Het probleem is dat de leerkrachten moeten blijven. Dat is de reden waarom ik de premie pas na drie jaar wil toekennen.

De oorzaak van het grote lerarenverloop is uiteraard complex. Deze maatregel zal op zich uiteraard niet volstaan om de maatschappelijke ontwikkelingen in onze hoofdstad te veranderen. Uit een aantal reacties op het terrein leid ik af dat personeelsleden een dergelijke bescheiden financiële compensatie als een ruggesteun voor hun vaak niet evidente opdracht appreciëren.

In de conceptnota staan een hele reeks maatregelen die het verloop van leerkrachten mee moeten beperken. Het gaat onder meer om een aanpassing van de onderwijstaalexamens, om een opdracht voor het ondersteuningscentrum bij de begeleiding en ondersteuning van leerkrachten, in het bijzonder van beginnende leerkrachten en om innovatieve, specifiek op Brussel gerichte nascholingsprojecten. In ruime zin is de nota bedoeld om alle betrokkenen, leerkrachten inbegrepen, ten goede te komen.

De maatregel is beperkt tot leerkrachten die in het Nederlandstalig basis- en secundair onderwijs in Brussel werken. Hoewel de specifieke problemen in de Vlaamse rand in verschillende opzichten vergelijkbaar zijn met de Brusselse situatie, blijkt uit de verschillen dat zich in de Vlaamse rand momenteel geen gelijkaardige maatregelen opdringen. Ik wacht hiermee tot we de resultaten van de voor Brussel genomen maatregelen kunnen evalueren. Tegelijkertijd moeten we de ontwikkelingen in de Vlaamse rand uiteraard nauwlettend in het oog houden.

De maatregel zou enkel voor het personeel van het basis- en het secundair onderwijs gelden. Het personeel van het deeltijds kunstonderwijs en van het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs zou niet onder deze maatregel vallen.

Het idee om leraars die in Brussel willen komen lesgeven, niet langer een diplomavereiste op te leggen, ligt in het verlengde van de wijzigingen die ik met betrekking tot taalkennisvereisten wil doorvoeren. Indien we de te bewijzen talenkennis op het Europees referentiekader voor talen willen afstemmen, kunnen we deze elementen in de lerarenopleiding en in de nascholing inpassen. Ik wil hierover met de betrokken actoren in debat treden.

Tijdens de rondetafelconferentie zijn de stages in Brusselse scholen tijdens de lerarenopleiding ter sprake

gekomen. Het lijkt me evident dat de lerarenopleidingen in Brussel en in de omgeving van Brussel voldoende stagemogelijkheden bieden om de stagiairs het werkveld te leren kennen. We hebben niet voor een verplichte stage gekozen. We hopen dat de netwerking tussen het werkveld, de lerarenopleidingen en de ondersteuningsstructuren tot de gewenste keuzes zal leiden. Momenteel verkiezen we niet de weg van een decretaale dwang te bewandelen. De personeelsleden die in Brussel starten, hebben vaak een lerarenopleiding ver van Brussel achter de rug.

Tot slot is een vraag over de relatie tussen werken en wonen gesteld. De maatregel zou worden genomen ten voordele van al wie in het Brussels basis- en secundair onderwijs werkt. De woonplaats speelt geen rol. Gezien de motieven die de grondslag van deze maatregel vormen, zoals de minder eenvoudige werkomstandigheden, zou het onlogisch zijn van de woonplaats een criterium te maken. Dit criterium zou immers onvoldoende verband houden met de op te lossen problemen. Ondersteuning van jonge Vlamingen die omwille van hun werk in Brussel willen wonen, kan uiteraard een goed idee zijn. Dit valt evenwel buiten mijn bevoegdheden.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Hij heeft goed begrepen dat ik niet bepaald een voorstander van een dergelijke premie ben. Het gaat immers om een beperkt bedrag. Ik geloof niet dat mensen omwille van deze premie in Brussel zullen komen of blijven werken.

Het gaat hier meer om een soort roeping. Andere ondersteunende maatregelen lijken me belangrijker om de leerkrachten in staat te stellen in hun opdracht te slagen. Ik ben geen voorstander van deze maatregel. Het invoeren van deze premie zou immers in heel Vlaanderen een discussie in gang kunnen zetten. Aangezien dit de bedoeling niet is, heb ik dit punt daarnet naar voren gebracht.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Ik dank de minister voor het uitgebreid antwoord. Ik zou nog een bijkomende vraag willen stellen. Voor bepaalde beroepsgroepen, zoals politieagenten, zijn reeds soortgelijke maatregelen genomen. Hebt u zicht op het effect van die maatregelen?

Mijn fractie is niet gekant tegen een financiële vergoeding op zich. We stellen ons enkel de vraag of die maatregel ons zal helpen het einddoel te bereiken. Er zal een zekere instroom zijn. Die mensen zullen een aantal jaren in Brussel blijven werken en van die premie genieten. We ontvangen echter signalen dat veel mensen, ondanks de premie die ze ontvangen, na een aantal jaren toch een job buiten Brussel zoeken. Hebt u zicht op de effecten van dergelijke premies voor andere beroepsgroepen?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat is een goede vraag. Ik weet het niet.

Mevrouw Greet Van Linter: Mijnheer de minister, bent u bereid dit te onderzoeken?

Minister Frank Vandenbroucke: Het zal moeilijk zijn deze vraag te beantwoorden. Met betrekking tot de politie zijn zeer veel veranderingen tegelijkertijd doorgevoerd. Het lijkt me moeilijk het effect van die ene premie te identificeren. Ik zal de federale minister van Binnenlandse Zaken eens aanspreken.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik ben verheugd met het antwoord van de minister over de vraag over de relatie tussen werken en wonen. De woonplaats lijkt me inderdaad geen geschikt criterium voor de toekenning van de premie. Ik heb het antwoord gekregen dat ik wilde horen.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Ik heb nog een vraag over het bedrag dat zal worden vrijgemaakt. Wordt dit bedrag enkel door de begroting van de Vlaamse Gemeenschap gedragen, of zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie een deel voor haar rekening nemen?

Minister Frank Vandenbroucke: Onderwijs is onze bevoegdheid. Dit bedrag zal in de begroting voor Onderwijs worden ingeschreven. Ik moet de Vlaamse Regering natuurlijk eerst vragen de nodige financiële inspanningen te leveren. Ik reken op de solidariteit van mijn collega's.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het gebrek aan omgangsvaardigheden en sociale vaardigheden bij leerlingen

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mevrouw de voorzitter, het gebrek aan goede vakmannen is niet enkel aan het gebrek aan gespecialiseerde opleidingen te wijten. In menig bedrijf waar stagiairs hun vak in de praktijk leren kennen, signaleren de begeleiders dat het de leerlingen en de studenten aan sociale vaardigheden ontbreekt. De werkhouding en de omgang met andere

werknemers of met hiërarchische oversten laat vaak te wensen over. Beleefdheid en respect zijn soms ver te zoeken. Op tijd komen vormt een probleem. Een degelijke uiterlijke verzorging is vaak ook een probleem. Hoe omgaan met stress? De jongeren van vandaag weten het allemaal niet meer.

Laten we duidelijk zijn. Dat geldt niet enkel bij jongeren die een technische of beroepsopleiding volgen. Ook jongeren met een aso-achtergrond kampen met dezelfde uitdaging. Hoewel stages of werkervaringsplaatsen een belangrijke plaats innemen op het vlak van het bijbrengen van attitudes, zijn ze niet het wondermiddel. Vaak zijn ze zelfs al te laat. Aso-leerlingen lopen trouwens geen stage.

Deze trend is zodanig geëvolueerd dat jongeren zelfs tijdens sollicitatiegesprekken geen sociale vaardigheden meer aan de dag kunnen leggen. Het spreekt voor zich dat bedrijven niet staan te springen om werknemers in dienst te nemen die het niet nauw nemen met het respecteren van werkuren, beleefdheid jegens collega's enzovoort. Hoewel jongeren over de nodige flexibiliteit beschikken, ontbreekt het hen aan doorzettingsvermogen.

Normen- en waardenvervaging is een algemene trend die vooral, maar niet uitsluitend, onze jongeren treft omdat omgangsvormen hen in veel gevallen eenvoudigweg niet aangeleerd zijn. Nochtans zijn er genoeg pedagogische middelen aanwezig die studenten de basisvaardigheden in omgangsvormen kunnen aanleren. Het vak agogiek bijvoorbeeld, tevens een opleiding in het hoger en universitair onderwijs, is hiervoor geschikt. Werkattitude, jezelf leren voorstellen, omgangsvaardigheden: het zijn bekwaamheden die perfect kunnen worden aangeleerd.

Want naast kennis en vaardigheden, vormen correcte attitudes de elementen die jongeren later op de arbeidsmarkt nodig zullen hebben. Daarom is het belangrijk dat er meer aandacht is voor attitudes in ons onderwijs, zonder daarbij de opvoedende rol van de ouders uit het oog te verliezen. Attitudes moeten geïntegreerd worden in de pedagogische aanpak van de leerlingen, waar ook een evaluatie tegenover moet staan. Ook ben ik mij ervan bewust dat de maatschappij in haar geheel een zeer belangrijke voorbeeldfunctie heeft. Het zich houden aan afspraken of niet hangt ook van onszelf af.

Toch geloof ik erin dat de school haar verantwoordelijkheid moet nemen en die ook kan nemen. Daarom kreeg ik graag een antwoord op de volgende vragen. Bent u op de hoogte van het ervaren attitudeprobleem dat er heerst onder de leerlingen? Hebt u weet van de ernst van de signalen die bedrijfsleiders en stagebegeleiders geven? De vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en) sociale vaardigheden hebben als doel het aanleren van juiste communicatie en hoe om te gaan met relaties. Wat is de

algemene evaluatie van de inspectie van het behalen van deze vakoverschrijdende eindtermen in respectievelijk aso, tso en bso? Kortom, worden deze eindtermen bereikt? En ten slotte, hebt u stappen ondernomen om deze vakoverschrijdende eindtermen te evalueren en eventueel aan te passen aan de huidige noden van onze samenleving?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, mevrouw de voorzitter, geachte collega's, deels begrijp ik de vraag van mevrouw Libert, maar deels heb ik het er toch ook moeilijk mee, in die zin dat het ideaalbeeld dat ze nastreeft – en daar heb ik enigszins begrip voor – uiteraard niet alleen door het onderwijs bepaald wordt en zelfs niet in sterke mate door het onderwijs bepaald wordt. Want de ondertoon van de vraag – u mag het me niet kwalijk nemen, mevrouw Libert – is op zijn minst lichtje culpabiliserend voor de onderwijsmensen en heeft een overdreven verwachtingspatroon voor iedereen die leraar is of een pedagogische functie in het onderwijs heeft. Op het einde van uw vraagstelling hebt u zelf een beetje genuanceerd – en meer dan terecht –, omdat hier nog een veel grotere verantwoordelijkheid weggelegd is voor onder andere de ouders. Maar onderschat ook het hele maatschappelijke klimaat niet, onderschat de media niet en nog vele andere groepen.

Ik wil dat toch even meegeven als spontane reactie van iemand die ooit ook nog in het onderwijs actief geweest is. Ik denk dat velen die vandaag nog in het onderwijs actief zijn, dit toch wel op dezelfde manier ervaren. Dus, enerzijds begrip voor de zorg, maar anderzijds toch opletten met de manier waarop dit geformuleerd wordt.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik vind het positief dat een jonge collega daar aandacht wil aan geven. Op zich is het waardevol dat u dit belangrijk vindt. Maar ik kan u geruststellen. Ik ben ooit een beetje historica geweest en ik kan u zeggen dat Socrates zoveel eeuwen terug al liet opmerken dat de jeugd van vandaag niet goed was, dat ze slordig was, lang in bed bleef en alles op de grond liet vallen. Ik stel u daarmee misschien een beetje gerust. Het is iets van alle tijden.

Minister Frank Vandenbroucke: Maar de Griekse beschaving is ook wel ten onder gegaan.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Dat was wel in de Gouden Eeuw.

Minister Frank Vandenbroucke: De Gouden Eeuw van Vlaanderen zou achter ons kunnen liggen.

Ik ga misschien toch niet echt ingaan op de vraag waar nu precies welke verantwoordelijkheid ligt, omdat ik

hoe dan ook denk dat het onderwijs zich niet kan onttrekken aan het debat. We krijgen natuurlijk soms signalen over attitudes van jongeren. Soms zijn die signalen positief, laat ons dat ook even onderstrepen. Soms zijn ze eerder negatief. Het is eigenlijk niet simpel om daarover algemeen geldende uitspraken over te doen.

Aansluitend bij de inleidende beschouwing van de voorzitter en anderen, wil ik zeggen dat het niet enkel de taak van een leerkrachtenteam is om aan de attitudes van jongeren te werken. Ik hoed me ook voor negativisme, maar ik wil ook wel niet naïef zijn. Waardevorming en attitudeontwikkeling zijn van groot belang in het onderwijs. Dat is onder meer af te leiden uit de prominente plaats daarvan in de eindtermen.

Overigens is het ook zo – en dan ben ik meteen bij het actuele beleid – dat in de verschillende acties van de competentieagenda attitudevorming toch wel een rode draad is. We stellen in de competentieagenda bijvoorbeeld voorop dat onderwijs iedereen tot een startkwalificatie moet brengen die de test op de arbeidsmarkt moet kunnen doorstaan. Een degelijke startkwalificatie houdt voor mij onder meer ook elementen van sociale en communicatieve vaardigheden in. Dat is essentieel voor een goede arbeidshouding.

Ik word in die benadering bevestigd door een onderzoek dat professor Mieke Haegendoren in 2003 uitvoerde in opdracht van het Regionaal Technisch Centrum Limburg. Het doel van het onderzoek was na te gaan of bedrijven contacten aangaan met het technisch onderwijs en of ze problemen ondervinden bij de aanwerving en tewerkstelling van technisch geschoold personeel. 451 bedrijven participeerden aan het onderzoek. Op de vraag naar de reden waarom aanwervingprocedures niet succesvol verliepen, antwoordt iets meer dan de helft van de respondenten dat dit te maken had met een niet-adequate arbeidshouding. Op de vraag “welke drie capaciteiten missen de werknemers met een diploma tso of bso het meest?”, antwoordt bijna de helft ‘houding’ en iets meer dan 20 percent ‘sociale vaardigheden’. Wat de begrippen arbeidshouding, houding en sociale vaardigheden concreet betekenen, wordt in het onderzoek niet verder geoperationaliseerd maar deze cijfers geven toch een indicatie van de perceptie van de bedrijven hierover. Aandacht van alle betrokkenen voor attitudevorming en sociale vaardigheden is en blijft belangrijk.

Precies daarom ontwikkelden we in het kader van het Limburgplan het project Will's Kracht, dat precies de ontwikkeling van attitudes en vaardigheden als doel heeft. Voortrajecten en brugprojecten van deeltijds lerenden hebben grotendeels betrekking op het verwerven van de juiste arbeidsattitudes. Als we pleiten voor meer stages voor leerlingen, is een van de motieven hen bewust te maken van het belang van de vereiste beroepshoudingen. Als we leraren op stage willen sturen, dan is

het deels opdat zij hun leerlingen ook op school op het terrein van de attitudes en de sociale vaardigheden realistisch kunnen voorbereiden op hun toekomst.

De tweede vraag ging over vakoverschrijdende eindtermen. Minimumdoelen sociale vaardigheden zijn terug te vinden in zowel vakgebonden als vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, bepaalt dat vakgebonden eindtermen gerealiseerd moeten worden. Vakoverschrijdende eindtermen, ontwikkelingsdoelen en eindtermen met betrekking tot attitudes moeten nagestreefd worden. Sociale vaardigheden hebben betrekking op relatie-, communicatie- en samenwerkingsvaardigheden. Die zijn niet alleen opgenomen in de vakoverschrijdende eindtermen, maar ook in een aantal vakgebonden eindtermen of leerplandoelstellingen van de basisvorming en de specifieke vorming. Een aantal eindtermen en leerplandoelen van taalvakken bevordert direct of indirect communicatieve en sociale vaardigheden. In het vak lichamelijke opvoeding vormen sociale vaardigheden een essentieel onderdeel van de leerplanrealisatie. In het bso zijn de eindtermen en leerplandoelstellingen project algemene vakken onder andere gericht op het verwerven van sociale vaardigheden, individuele en groepsgerichte organisatiebekwaamheid en functionele taalvaardigheid.

De leerplannen van alle vakken promoten activerende en interactieve werkvormen die het hanteren van sociale en communicatieve vaardigheden veronderstellen. In de specifieke vorming van het bso en het tso is er een ontwikkeling naar competentiegericht leren, waarin theorie, praktijk en stage meer en meer in functionele contexten geïntegreerd aangeboden en toegepast worden. In een dergelijke aanpak treden team- en procesgerichte attitudes meer uitgesproken op de voorgrond. Daaraan gekoppeld is er in veel scholen een groeiende aandacht voor attitudebeoordeling. Die krijgt een toenemend gewicht in de leerlingenevaluatie. Sommige scholen werken op dit vlak nog met overwegend klassieke criteria zoals inzet, houding, stiptheid, respect, taal enzovoort. In andere scholen, vooral in de derde graad, wordt de attitudebeoordeling heel concreet verbonden aan geïntegreerde opdrachten, praktijk, stage en de geïntegreerde proef op grond van doordachte en gedifferentieerde criteria. Hiervoor inspireert men zich vaak op schalen voor attitudemeting, die ook in de bedrijfswereld gebruikt worden, bijvoorbeeld de ‘SAM-schaal’, de schaal voor attitudemeting ontwikkeld door de werkgeversorganisatie VKW, en die in zeer veel scholen gebruikt wordt voor beoordeling van leerlingen in stagesituaties.

De school moet kunnen aantonen dat zij met een eigen planning aan de vakoverschrijdende eindtermen werkt.

Ze behoren niet specifiek tot een vakgebied, maar kunnen onder meer door middel van vakken en/of onderwijsprojecten op schoolniveau nagestreefd worden. De inspectie gaat na of de scholen op een planmatige manier tegemoetkomen aan hun inspanningsverplichting ten aanzien van de vakoverschrijdende eindtermen of ontwikkelingsdoelen en daarbij in voldoende mate alle thema's en de verschillende doelen binnen de thema's in alle structuuronderdelen aanbrengen.

In de eerste graad werden de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen vanaf 1997 ingevoerd. In de tweede en de derde graad gebeurde dat pas vanaf

2002. De onderwijsregelgeving voorziet in een 'gedoogperiode' van vijf jaar vanaf de invoering van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Daarin wordt verwacht dat de scholen minstens een aanzet geven tot de inspanningsverplichting en de planmatige aanpak.

Dit betekent dat de inspectie bij de evaluatie tot en met vorig schooljaar rekening heeft gehouden met deze gedoogperiode en pas vanaf dit schooljaar het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen in de tweede en de derde graad mee in rekening brengt voor het eindadvies.

Ik geef u in een tabel enkele resultaten van schooldoorlichtingen. Ik ga ze niet allemaal voorlezen, u kunt mijn tekst hebben. De gegevens tonen aan hoeveel scholen in de laatste vijf schooljaren niet voldoende beantwoordden aan de inspanningsverplichting ten aanzien van de vakoverschrijdende eindtermen of ontwikkelingsdoelen in de eerste graad. De motivaties voor het gunstige advies beperkt in de tijd hebben niet specifiek op het thema sociale vaardigheden betrekking, maar op een onvoldoende planmatige en doelgerichte aanpak van alle vakoverschrijdende thema's.

Verdiepend onderzoek door de inspectie naar het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen betreffende sociale vaardigheden is tot nog toe niet gebeurd. Dat is bijvoorbeeld wel gebeurd voor de vakoverschrijdende eindtermen 'gezondheidseducatie' in de eerste graad. Uit de doorlichtingsverslagen blijkt evenwel dat een overgrote meerderheid van de scholen heel wat initiatieven onderneemt binnen en buiten het curriculum ter bevordering van de sociale vaardigheden.

Vele scholen bieden in de eerste graad lessen leefsleutels aan. Daarin wordt aandacht besteed aan zelfkennis en sociale en communicatieve vaardigheden. Via de leerlingenraad hebben de leerlingen medezeggenschap in onderdelen van het schoolgebeuren. Deelname aan het besluitvormingsproces bevordert de sociale vaardigheden van de betrokkenen. Alle scholen bieden extracurriculaire activiteiten aan, waarbij sociale vaardigheden een cruciale rol spelen. Gezien er tot nog toe geen verdiepend onderzoek is gebeurd naar de realisatie van de

sociale vaardigheden in de scholen, is het niet mogelijk om objectieve uitspraken te doen over verschillen tussen onderwijsvormen.

Over het algemeen kan gesteld worden dat er in het bso en het tso meer uitgesproken aandacht is voor de koppeling van de ontwikkeling van sociale vaardigheden aan attitudebeoordeling en dat die meer gewicht krijgt in de leerlingenevaluatie.

Ten slotte vraagt u welke stappen ik zal ondernemen in verband met de evaluatie van de vakoverschrijdende eindtermen. Er loopt in mijn opdracht een evaluatieonderzoek naar de vakoverschrijdende eindtermen. Dat onderzoek wordt uitgevoerd door de vakgroep Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Het onderzoek gaat de maatschappelijke en onderwijskundige relevantie en de haalbaarheid van de vakoverschrijdende eindtermen na. De onderzoekers bevragen leerkrachten, directies, leerlingen en middenveldorganisaties. Ik verwacht het eindrapport in november 2008 maar ik heb aan de entiteit Curriculum van het departement de opdracht gegeven tegen juni 2008 een voorstel van geactualiseerde vakoverschrijdende eindtermen te ontwerpen op basis van tussentijdse onderzoeksresultaten. Ook de eindtermen voor sociale vaardigheden maken deel uit van deze evaluatie en actualisering.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Ik dank u voor uw uitvoerig antwoord, mijnheer de minister. Ik heb een bijkomende vraag. Wordt in het onderzoek van de VUB over de vakoverschrijdende eindtermen nagegaan of men van een inspanningsverbintenis naar een resultaatverbintenis kan gaan inzake eindtermen?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat denk ik eerlijk gezegd niet, maar ik laat het nagaan door de leidend ambtenaar Communicatie. Ik houd u op de hoogte.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer De Meyer, ik heb in mijn vraag om uitleg heel duidelijk gemaakt dat onze maatschappij in haar geheel een zeer belangrijke voorbeeldfunctie heeft. Het is niet omdat dat in het tweede deel van mijn vraag aan bod kwam, dat het minder belangrijk is. Het onderwijs heeft daarin als vormingsinstelling zijn rol. Dat staat duidelijk in de eindtermen geformuleerd als een VOET.

De heer Jos De Meyer: Met die benadering kan ik het eens zijn.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

De heer Leo Pieters: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, wij willen in de leerkrachtenopleiding sterk de nadruk leggen op de kennisoverdracht. Als

jonge leerkrachten met een grondige kennis hun functie kunnen verrichten, kunnen zij meer tijd besteden aan dergelijke eindtermen. Ze hebben dan meer bagage en vertrouwen.

Mijnheer De Meyer, ik heb alle respect voor leerkrachten. Dat respect was vroeger wellicht meer algemeen dan nu. Maar als een leerkracht zich op een buitenschoolse activiteit als een fuif of schoolbal te buiten gaat aan alcohol en zich daarnaar gedraagt, dan brengt hij zijn functie schade toe. De leerlingen vergeten dat niet en als overdracht kan dat meetellen. Ook daar hebben zij een maatschappelijke taak.

In Nederland woedt momenteel een onderwijsdiscussie over attitudes. We willen natuurlijk niet dat het zo ver komt. De vraag om uitleg van mevrouw Libert was dan ook zeer terecht.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, ik zou niet graag willen dat men denkt dat alle leerkrachten in Vlaanderen zich zo gedragen. Dat geldt even zeer voor politici. Dat geldt voor veel mensen in hun job.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studietoelage voor de specifieke lerarenopleiding

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, bij decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen werden de lerarenopleidingen in Vlaanderen grondig hervormd. Met de hervorming worden nog maar twee types van lerarenopleidingen onderscheiden: enerzijds de geïntegreerde lerarenopleiding, anderzijds de specifieke lerarenopleiding (SLO). Dit laatste type is bestemd voor studenten die al een diploma behaald hebben – of daarmee bezig zijn – in hoger of volwassenenonderwijs en die in hun discipline nog pedagogisch-didactisch gevormd willen worden. Deze opleidingen kunnen worden aangeboden door universiteiten, volwassenenonderwijs en voor het eerst ook in hogescholen. Voor de specifieke opleidingen betekende de nieuwe studieomvang van zestig studiepunten dat het curriculum uitgebreid en versterkt moet worden.

Een van de belangrijkste krachtlijnen van de hervorming was dat alle lerarenopleidingen voortaan gebaseerd zullen zijn op dezelfde set basiscompetenties die een leerkracht

moet bezitten en dat ze alle leiden tot hetzelfde diploma, namelijk dat van leraar. De diversiteit van mogelijkheden om een specifieke lerarenopleiding te volgen, werd expliciet behouden. Men vond het belangrijk dat een specifieke lerarenopleiding aan een hogeschool of universiteit, maar ook aan een centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) kan worden gevolgd.

Toch blijkt er op het terrein één groot verschil: hetzelfde diploma, dezelfde opleiding maar niet dezelfde studietoelage. Enkel in instellingen die ambtshalve geregistreerd zijn, dit zijn de universiteiten en hogescholen, komt de specifieke lerarenopleiding in aanmerking voor een studietoelage. Op de website van het ministerie van Onderwijs wordt de specifieke lerarenopleiding in de CVO's trouwens nog omschreven met de term Getuigschrift Pedagogische Bekwaamheid (GPB) om deze eigenaardige situatie te kunnen uitleggen. Dat was in elk geval zo toen ik mijn vraag om uitleg indiende.

Mijnheer de minister, zal er een initiatief worden genomen om dit niet onbelangrijke verschilpunt weg te werken? Zo ja, binnen welke termijn?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: De huidige regeling inzake studietoelagen stelt inderdaad dat enkel studenten die met een diplomacontract een specifieke lerarenopleiding aan een ambtshalve geregistreerde instelling voor hoger onderwijs volgen, in aanmerking komen voor betoelaging. Studenten die een lerarenopleiding volgen in een centrum voor volwassenenonderwijs vallen daar niet onder.

Dit onderscheid is historisch gegroeid. Als u mij dat toestaat, zal ik de opeenvolgende wetten en decreten inzake de studiefinanciering toelichten, te beginnen met de wet van 19 juli 1971 die van kracht was tot en met het academiejaar 2000-2001. Die wet bepaalde dat studietoelagen en -leningen konden worden toegekend aan Belgische leerlingen en studenten die studeerden in door de staat georganiseerde, gesubsidieerde of erkende onderwijsinstellingen, met andere woorden de hogescholen en de universiteiten voor wat het hoger onderwijs betreft. Ik moet hierbij wel opmerken dat de aggregaatsopleidingen toen nog buiten het toepassingsgebied vielen.

Dat was ook het geval voor de GPB-opleidingen, al was dat toen binnen het onderwijs voor sociale promotie niet zo uitzonderlijk als de positie van de aggregaatsopleidingen binnen het hoger onderwijs was. Er zijn immers nooit uitvoeringsbesluiten voor het onderwijs voor sociale promotie uitgevaardigd, zodat de wet daar de facto nooit van toepassing werd en er dus ook nooit studietoelagen zijn verleend voor leerlingen en cursisten in het

onderwijs voor sociale promotie, nu volwassenen-onderwijs. De reden daarvoor lag vooral in de beperkte, deeltijdse studieduur van deze opleidingen. Deeltijdse studies, en dus ook studies sociale promotie of avond-onderwijs, kwamen nooit in aanmerking voor een toelage.

Voor het hoger onderwijs kwam na de wet van 1971 het decreet van 16 februari 2001 houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet voerde de jokerbeurs in waarmee regelmatig ingeschreven studenten voortaan onder andere een academische initiële lerarenopleiding – de vroegere aggregaatsopleiding –, een initiële lerarenopleiding van academisch niveau – in een hogeschool – of een voortgezette lerarenopleiding konden volgen. Vrije studenten en studenten van het hoger onderwijs voor sociale promotie vielen niet onder de regeling. Bijgevolg konden studenten ook geen toelage krijgen voor het volgen van een GPB-opleiding.

Vervolgens kwam het decreet van 30 april 2004 betreffende de studiefinanciering en de studentenvoorzieningen, waarmee het stelsel van studietoelagen is aangepast aan de invoering van de bamastructuur en de flexibilisering. De lerarenopleiding werd met het decreet van 2004 gewoon betaalbaar, zonder dat studenten er hun jokerbeurs voor moesten inzetten, of wat daar tegen dan nog van overbleef. Tegelijk werd expliciet bevestigd dat onder de lerarenopleiding niet de GPB-opleiding begrepen mocht worden.

Met het decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleidingen zijn ondertussen alle lerarenopleidingen, ongeacht het opleidingsinstituut, onder eenzelfde regeling gebracht. Voortaan worden aan alle specifieke lerarenopleidingen dezelfde eisen gesteld qua studieduur, kwaliteit, studiebekrachtiging enzovoort. Alleen gebeurt dit nog via twee verschillende decreten. Voor de specifieke lerarenopleidingen van het hoger onderwijs is dat geregeld door een aanvulling op het Structuurdecreet van 2003. De specifieke lerarenopleidingen van de CVO's vinden hun regeling in het nieuwe decreet op het volwassenenonderwijs.

Het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap bundelt alle individuele tegemoetkomingen van de Vlaamse Gemeenschap in de studiekosten van de verschillende studieniveaus. Voor het hoger onderwijs gaat het eerder om een overheveling van de regeling uit 2004 naar het nieuwe decreet, al zijn er een aantal kleinere actualisaties ten opzichte van het eerdere decreet. Zo wordt de term 'lerarenopleiding als vervolgopleiding' vervangen door de term 'specifieke lerarenopleiding', uiteraard naar aanleiding van de omvorming van de lerarenopleidingen. Maar, naar analogie met de situatie van de voorbije decennia, wordt 'specifieke lerarenopleiding' hier wel in enge zin gedefinieerd, als "opleiding als vermeld

in artikel 55octies van het structuurdecreet voor het hoger onderwijs". De aloude voorwaarde dat het moet gaan om studies aan een universiteit of in een hogeschool blijft zodoende van kracht, zodat specifieke lerarenopleidingen aangeboden in het volwassenen-onderwijs uitgesloten blijven van betoelaging.

Dit historisch exposé verklaart waarom de situatie is zoals ze is. Dat belet uiteraard niet dat we ons kunnen afvragen of ze in de toekomst ook zo moet blijven. De invoering van de bamastructuur en van de flexibilisering, de nadruk op het levenslang leren, het promoten van knelpuntberoepen en in het bijzonder de omvorming van de lerarenopleiding bieden allemaal grond om de huidige beperking in vraag te stellen.

U weet dat ik ondertussen ook een discussienota over het hoger beroepsonderwijs (hbo) heb gelanceerd. In die nota geef ik aan dat ik wens dat cursisten in een opleiding die binnen dit hbo wordt gerangschikt en door een Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) wordt aangeboden, ook voor een studietoelage in aanmerking zouden komen. Als we zo ver zijn, zie ik geen enkel bezwaar meer om dat niet ook van toepassing te maken op de studenten in een specifieke lerarenopleiding in een CVO. Maar meer dan een discussienota is dit voorlopig niet.

Binnen de huidige budgettaire context is er ook geen ruimte om het studietoelagenstelsel substantieel uit te breiden. Zodra en als die ruimte zich aandient, lijkt het mij wel zeer billijk – indien niet noodzakelijk – om ook voor deze groep van studenten in de mogelijkheid van studietoelagen te voorzien en zo komaf te maken met een historisch verklaarbare, maar zeer gedateerde anomalie.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord en voor uw correct historisch overzicht. Uiteraard bent u het niet die persoonlijk verantwoordelijk is voor deze vorm van historische discriminatie. Wel is er een sterk verwachtingspatroon. U draagt gelijke kansen hoog in het vaandel. Misschien kunt u de discriminatie wegwerken. Kunt u iets meer zeggen over het tijdsperspectief?

De huidige inschrijving aan een hogeschool of universiteit kost zowat 533 euro voor een lerarenopleiding, 100 euro voor studenten met een beurs en 355 euro voor bijna-beursstudenten. Als men in een CVO de specifieke lerarenopleiding in één jaar volgt, kost dat 720 euro. Misschien kunt u niet het hele traject dat u voor ogen hebt, realiseren. Kunt u echter toch zorgen voor een bijsturing op korte termijn?

Minister Frank Vandenbroucke: U raakt daarmee aan een heel fundamenteel punt uit de discussie over het

hoger beroepsonderwijs. Ik heb ervoor gekozen om een aantal van deze zeer reële knelpunten of ongerijmdheden te laten staan op korte termijn, omdat ik op de allereerste plaats klaarheid wil scheppen over het onderwijsniveau. Ik vrees dat ik zeer veel tijd zou verliezen bij het op gang brengen van de noodzakelijke dynamiek inzake het hbo als ik al deze problemen zou willen oplossen.

U haalt hier een heel moeilijk geval aan. De regeling voor het inschrijvingsgeld in het volwassenenonderwijs is helemaal anders. We kunnen dat nog een beetje veralgemenen. U zou nog een sterker verhaal van ongerijmdheden kunnen vertellen over het hoger beroepsonderwijs indien u zou verwijzen naar richtingen die aansluiten bij het secundair onderwijs en die door scholen uit het secundair onderwijs worden georganiseerd. Ook daar is er een groot verschil tussen het studiegeld enerzijds en beursgerechtigheid anderzijds.

Ik heb er de voorkeur aan gegeven om eerst het concept voor het hoger beroepsonderwijs te lanceren, te trachten een draagvlak te realiseren voor een consensus over het niveau, in samenspraak met de bedrijfswereld praktische projecten van de grond te krijgen, vooraleer te beginnen met alles wat u aangeeft op te lossen.

Er is wel een verzachtende omstandigheid. Bij een CVO gaat het om één jaar. In een geïntegreerde lerarenopleiding is men wel drie jaar bezig.

Ik heb duidelijk niet beloofd met een systeem van studietoelagen op de propfen te komen daar waar ze vandaag niet bestaan. Ik heb in de nota gezegd dat dit eigenlijk wel logisch zou zijn. Ik durf dat echter absoluut niet beloven omdat er vandaag geen budgettaire ruimte voor is. Over het tijdspectief wil ik dan ook dubbel voorzichtig zijn. Ik denk dat er een logica in zou zitten. Als we zouden beschikken over de budgettaire ruimte, zou dat goed zijn. Het is echter niet mijn gewoonte iets te beloven als ik er geen geld voor heb. Dat is een vorm van aankondigingspolitiek die ik niet beoefen. Mevrouw Michiels zal het daar nog over hebben als ze minister-president Peeters interpelleert over mijn beleid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over stages in bedrijven voor leraren praktijk en techniek

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de vraag heeft betrekking op de

competentieagenda, meer bepaald op de stages voor leraren. Een van de elementen in de competentieagenda is het engagement van de sociale partners om de bedrijven te mobiliseren voor een groei naar 30.000 stageplaatsen per 5 jaar voor leraren praktijk en techniek. In het februarinummer van het onderwijstijdschrift Klasse wordt gerapporteerd over de praktijk van bedrijfsstages voor leraren sinds het schooljaar 2005-2006. Het gaat dan concreet om een rapport over de evaluatie van een tijdelijk project vervangingen bedrijfsstages 2005-2008. Dit tijdelijke project bestond al vóór de competentieagenda.

In Klasse wordt duidelijk aangegeven dat er heel wat positieve aspecten zijn aan de praktijk van bedrijfsstages. Dat is een goede zaak. Als we echter kijken naar de 30.000 stageplaatsen per 5 jaar die hopelijk gerealiseerd worden en naar de huidige participatie van 700 leerkrachten, dan zien we dat we nog een hele weg moeten afleggen.

Naast de positieve ervaringen van zowel bedrijven als leerkrachten bij het doorlopen van de stages, is ook een aantal knelpunten naar voor gebracht. Zo zegt men dat er voor leerkrachten toch wel een probleem is om een stage op te nemen omdat de vervanging op school niet vanzelfsprekend is. Bedrijven stellen bovendien dat het moeilijk is leerkrachten aan te zetten om stage te lopen tijdens de vakantieperiodes. Problemen met de verzekering zouden daarbij een rol spelen.

U hebt in januari 2008 aangekondigd dat u werk wilt maken van het aantrekkelijker maken van stages voor leerkrachten. Mijnheer de minister, ziet u in de cijfers van Klasse inzake de huidige realisaties verschillen in aanbod per regio en in aanbod per bedrijfsector? Welke concrete maatregelen wilt u nemen om de stages aantrekkelijker te maken?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, ik wil de vraag van mevrouw Helsen ondersteunen. Ik heb daar op 16 november 2007 een reeks schriftelijke vragen over gesteld. Ik dank de minister voor het bijzonder interessante en zeer uitgebreide antwoord dat ik toen heb gekregen. In 2005-2006 is slechts 28 percent van de toegekende vervangingseenheden aangewend. In 2006-2007 ging het om 38 percent. De bezorgdheid van mevrouw Helsen om bijkomende 'incentives' te geven om gebruik te maken van dit bijzonder interessante aanbod van stages, is heel belangrijk.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer de minister, ik denk dat het eerste probleem is dat er geen vervangers gevonden worden voor de leerkrachten die de stage willen doen. Het tekort aan leerkrachten praktijk is een acuut probleem. Ik vraag me af of we niet

moeten zoeken naar een systeem van een minivervangingspool van mensen die vast in dienst zijn en die ingezet moeten kunnen worden om vervangingen te doen. Er is gezegd dat het moeilijker ligt om stage te lopen tijdens de vakantieperiodes. Ik kan me inbeelden dat dit niet zo evident is, maar er kan misschien creativiteit aan de dag worden gelegd en gezorgd worden voor een compensatie voor die leerkrachten die tijdens hun vakantie stage willen lopen. Binnen het schoolgeheel beschikt men over mogelijkheden via bepaalde bijzondere pedagogische taakuren. Op die manier kan een compensatie worden ingebouwd. Mijnheer de minister, u hebt waarschijnlijk een veel beter antwoord.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik heb vooral een voorzichtig antwoord uit respect voor het overleg. Het evaluatierapport van het tijdelijke project vervangingen van bedrijfsstages zal aan de commissieleden worden bezorgd. Hierin vindt u onder andere gegevens over de vakken waarvoor vervangingseenheden worden gebruikt, de top vijf in de aanwending van het totale aantal vervangingseenheden per vak of specialiteit en de sector waarin leerkrachten hun bedrijfsstage lopen. Uit het rapport blijkt dat we de voorbije schooljaren het voorziene budget lang niet volmaakten. We gebruikten ongeveer 30 percent. Belangrijkste hinderpaal blijkt de moeilijkheid om vervangers te vinden.

U weet dat ik in het kader van de competentieagenda de lat hoog leg voor lerarenstages. Met de inrichtende machten en de representatieve vakorganisaties willen we een kadertekst maken waarbinnen in de toekomst iedere leraar technische vakken en praktische vakken om de vijf jaar een week stage kan lopen. Ook andere personeelsleden sluiten we niet uit. Ik denk dan aan preventieadviseurs, ondersteunend personeel en leraren algemene vakken. Voor het uittekenen van het kader zullen we met de werkgroep waarin de sociale partners vertegenwoordigd zijn, onder meer de aanbevelingen uit het rapport meenemen. Op die aanbevelingen na is het rapport dus afgerond.

We zijn gestart met het communiceren van een aantal succesverhalen binnen de februari-editie van het tijdschrift Klasse. In dit artikel werden ook elementen opgenomen van het evaluatierapport. Op 20 februari 2008 wordt de bedrijvendag voor leraren georganiseerd: 125 bedrijven in heel Vlaanderen zetten hun deuren open. Dit initiatief biedt leraren de kans om kennis te maken met de diverse aspecten van een onderneming. We zullen nog proberen om de deelnemende bedrijven ertoe te bewegen een aanbod van lerarenstages uit te hangen. Op 16 mei 2008 gaat het VIA-atelier in Leuven door. Dat kan een gelegenheid zijn voor scholen, bedrijven en leraren die stage hebben gelopen, om hun good practices toe te lichten. De besprekingen die we met inrichtende machten en

vakbonden voeren, moet u ook in dat kader zien. Ik wil nu met de sociale partners nagaan wat ik kan doen. Ik loop daar liever niet op vooruit. Deze week is er een eerste vergadering geweest, maar ik zal de commissie op de hoogte houden van de resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U kunt nog niet concreet ingaan op de maatregelen omdat u het overleg wilt respecteren. Ik heb daar geen enkel probleem mee. We wachten af. Het is positief dat we op de hoogte zullen worden gehouden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de rondetafelconferentie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en het statuut van de conceptnota hierover

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik zal niet meer ingaan op de geschiedenis van dit dossier. Ik heb die in de schriftelijke versie van mijn vraag geschetst. We kennen allemaal de geschiedenis van de totstandkoming van de rondetafelconferentie.

Op mijn actuele vraag van 10 juli 2007 over uw reactie op de voorstellen van de vier werkgroepen van de rondetafelconferentie gaf u als antwoord dat u geen standpunt formuleerde omdat u dat niet wilde en omdat u samen met minister Vanhengel, uw Brusselse collega, de tijd wilde nemen om erover na te denken (*Hand. Vl. Parl.* 2006-07, nr. P53). Ik citeer: “We zullen proberen tegen het begin van het najaar onze conclusies te trekken, na enig nadenken daarover.” Samengevat: de ministers wilden de zaak rustig bekijken. Ondertussen zijn we een aantal maanden verder en vernamen we via een persconferentie het bestaan van een conceptnota op basis van de voorstellen van de rondetafelconferentie Brussel, met als datum 23 januari 2008. Ik vind het een spijtige zaak dat die nota op deze manier werd voorgesteld. Hij staat op de webstek en geïnteresseerden zullen ze dan wel vinden. We hebben ze gevonden, maar misschien was het beter geweest om een officiële nota te sturen aan de parlementsleden met als doel een gedachtewisseling te houden. Ik ben sterk de mening toegedaan dat dit item belangrijk genoeg is.

Mijnheer de minister, zijn dit nu de conclusies die u samen met minister Vanhengel wou trekken? Wat is het statuut van deze nota? Is het een officieel parlementair document? Zo ja, waarom staat dit dan enkel op uw webstek? Zo neen, wat is dan wel het statuut van dit document? Gaat het over een beleidsbrief of discussie-nota? Wat bent u van plan met dit document te doen? Komt er nog een gedachtewisseling?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Deze nota is geen officieel parlementair document. Ik heb een verslag laten opmaken van een breed overleg met het middenveld over het Brusselse Nederlandstalige onderwijs. U kent dat verslag. Vervolgens heb ik samen met mijn collega, minister Vanhengel, gedaan wat ik altijd doe als ik een beleidsproces wil intensifiëren. Dan zet ik in een nota mijn bedoelingen uiteen, zodat iedereen tijd heeft om daar goed over na te denken. Ik noem dergelijke nota meestal een conceptnota. Die werkwijze is klassiek. Het gaat in elk geval niet om een parlementair document.

Het zou bijzonder pretentiefus zijn om te denken dat ik nu de definitieve oplossing heb voor alle problemen in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Ik denk evenwel dat die maatregelen toch een bijdrage kunnen leveren.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Ik dank de minister voor het simpele maar duidelijke antwoord op mijn simpele vraag.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over ouderstages en schoolverzuim

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is niet de eerste keer dat we dit onderwerp in de commissie bespreken. Dat gebeurde al tijdens de bespreking van het Spijbelactieplan, en ook toen ik daarover op 29 mei 2007 een vraag heb gesteld (*Hand.* VI. Parl. 2006-07, nr. C202). In het Spijbelactieplan zei u zelf dat tegenover echte onwil van leerlingen en ouders om te remediëren aan hardnekkig spijbelgedrag, sancties mogelijk moeten zijn.

In mijn vraag van vorig jaar heb ik dat opnieuw ter sprake gebracht omdat in het samenwerkingsakkoord tussen

de federale staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie over de organisatie en financiering van de ouderstage de intentie is opgenomen om in maart 2009 op basis van het eerste werkingsverslag te onderzoeken of het opportuun is de ouderstage onder bepaalde voorwaarden op te leggen als er sprake is van schoolverzuim.

Uit cijfers van de vzw Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg blijkt dat zeer weinig ouders door de jeugdrechter of het parket voor een ouderstage worden doorgestuurd. Het schoentje knelt bij het feit dat ouders die wel een ouderstage willen eigenlijk niet in aanmerking komen, want zij geven geen blijk van onverschilligheid. Ik heb vroeger al beklemtoond dat ouders vrijwillig voor ouderstages moeten kiezen, want het gaat over hulpverlening en die kan men niet opleggen. De eerste cijfers ondersteunen die stelling.

Mijnheer de minister, welke conclusies trekt u uit de cijfers over ouderstages in 2007? Blijft maart 2009 behouden als de periode waarin conclusies kunnen worden getrokken, of geven de eerste cijfers aan dat het niet echt haalbaar is de ouderstage onder bepaalde voorwaarden uit te breiden tot andere probleemstellingen zoals het schoolverzuim? Overweegt u eventueel andere sanctiemaatregelen om aan het probleem op te lossen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Helsen, ik gaf in mijn antwoord op uw vorige vraag over dit thema inderdaad aan dat er werd overlegd met de federale minister van Justitie om te komen tot een duidelijk vervolgings- en sanctieneringsbeleid voor zware spijbelaars. Ik gaf dat antwoord op 29 mei 2007. Door de nieuwe politieke situatie sinds de verkiezingen van 10 juni 2007 werd dit overleg opgeschort. Nu de nieuwe minister van Justitie ingewerkt lijkt, wil ik dit overleg op korte termijn terug opstarten.

U vroeg me naar een conclusie op basis van de cijfers voor 2007 over ouderstages. Ik wil eerst en vooral benadrukken dat ik niet ben betrokken bij de organisatie van de ouderstage. Die verantwoordelijkheid wordt uitgeoefend door mijn collega van Welzijn, minister Steven Vanackere, en door het Agentschap Jongerenwelzijn.

Ik heb een dubbel gevoel bij de cijfers over de ouderstage. Enerzijds blijkt er slechts weinig gebruik te worden gemaakt van deze nieuwe maatregel. Twintig doorverwijzingen op negen maanden tijd lijkt erg weinig, vooral omdat er drie gerechtelijke arrondissementen zijn waar geen enkele doorverwijzing voor een ouderstage is gebeurd, noch door de jeugdrechter, noch door het parket. Per arrondissement is er in principe

één dienst voor de uitvoering van de ouderstages, met telkens één voltijdse en één halftijdse begeleider. Het gaat in totaal om tien diensten. Er is dus enigszins sprake van een wanverhouding tussen wat wordt aangeboden en wat uiteindelijk gebeurt.

Anderzijds ben ik, samen met veel andere mensen uit de praktijk, verheugd dat er doorverwijzingen zijn gebeurd, zowel door het parket als door de jeugdrechter. De justitiële sector heeft veel kritiek geuit op deze nieuwe maatregel, maar blijkbaar zijn er wel degelijk situaties waarin men het opleggen van een ouderstage als een zinvolle maatregel beschouwt.

Ik blijf de ouderstage zeker als een mogelijke alternatieve sanctie beschouwen als er sprake is van zware spijbelproblemen die worden veroorzaakt door de onwil van de ouders. Ik weet dat er vragen zijn vanuit de praktijk om ouderstages ook nu al voor andere problemen, waaronder zware spijbelproblemen, op te leggen. Zo kan men de investeringen die men voor deze maatregel heeft gedaan en nog steeds doet, maximaal laten renderen. Ik sta zeker open voor dit idee en als mijn federale collega van Justitie mijn medewerking hiervoor zou vragen, dan zal ik daar ook graag op ingaan. Maar de beslissing om het toepassingsgebied van ouderstages uit te breiden naar andere probleemgebieden kan ik uiteraard niet op eigen houtje nemen.

De bepaling om in maart 2009 op basis van het eerste werkingsverslag te onderzoeken of het opportuun is de ouderstage uit te breiden tot andere probleemgebieden, is opgenomen in het samenwerkingsakkoord van 13 december 2006. Voor de Vlaamse overheid ondertekenden de minister-president en de minister van Welzijn dit akkoord.

Ik zal de vraag die vanuit de praktijk wordt gesteld voor een eventuele uitbreiding van de ouderstage zeker meenemen in het opnieuw op te starten overleg met Justitie. Als mijn collega die mogelijkheid genegen is, dan moet er samen met Justitie en Welzijn bekeken worden of een eventuele uitbreiding mogelijk is en moet worden nagegaan hoe en waar dit dan wettelijk geregeld moet worden.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik blijf met de tegenstrijdigheid worstelen: de eerste cijfers tonen aan dat ouderstages zin hebben op voorwaarde dat ouders er zelf voor kiezen, maar in het geval van hardnekkig spijbelgedrag dat samengaat met grote onwil van de ouders is er bij die ouders geen echte bereidheid om aan het probleem te remediëren. Kan spijbelgedrag dan wel worden bestreden met behulp van ouderstages?

Minister Frank Vandenbroucke: U stelt die vraag veel te vroeg. We kunnen daar nu nog niet over discussiëren.

Mevrouw Kathleen Helsen: Neen, maar wel het toepassen van de ouderstages, niet bij schoolverzuim, maar ook in moeilijke opvoedingssituaties. Daar wordt vastgesteld dat een ouderstage enkel en alleen effectief is als ouders kiezen voor die stage.

Als dan de vraag wordt gesteld of het nuttig is ook bij spijbelgedrag voor die vorm te kiezen, dan denk ik dat hier wordt aangetoond dat het zeer moeilijk zal zijn dit toe te passen. Er is immers sprake van een manifeste onwil bij ouders, waardoor een ouderstage blijkbaar niet effectief is. Nu wordt dat vastgesteld in een ander kader.

Ik zou u dus willen vragen toch al na te denken over mogelijke andere maatregelen, naast een ouderstage. We kunnen afwachten of dit werkt, maar ik vrees dat dit geen effect zal hebben.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het samenwerkingsakkoord met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de herwaardering van het kwalificerend onderwijs en de samenwerking tussen de Centra voor Spitstechnologie en de Beroepsreferentiecentrale

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, op 1 februari 2007 werd een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Franse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) “betreffende de uitrusting ter beschikking gesteld in het kader van de herwaardering van het kwalificerend onderwijs en de samenwerking tussen de Centra voor Spitstechnologie en de Beroepsreferentiecentra”. Dat akkoord maakte trouwens ook het voorwerp uit van een ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

We weten allemaal dat de werkloosheidsgraad in Brussel zeer hoog ligt. Daarom is de herwaardering van het kwalificerend onderwijs een heel belangrijk element om jongeren op te leiden voor het beroepsleven en werkgevers toe te laten voldoende gekwalificeerd personeel te vinden.

Ik weet dat dit samenwerkingsakkoord niet gekend is in Vlaanderen, maar het lijkt me een interessant instrument te zijn. Het leidt ertoe dat er beter wordt samengewerkt tussen de Beroepsreferentiecentra van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Centres de

Technologie Avancée, die zijn opgericht door de Franse Gemeenschap. De twee voornoemde instellingen streven ernaar de versnippering van middelen in nieuwe kwalitatieve pedagogische uitrustingen tegen te gaan. Het kabinet van Brussels minister van Tewerkstelling en Economie Cerexhe meldt ons dat een dergelijk samenwerkingsakkoord al werd voorgelegd aan uw kabinet, maar dat dit tot op heden zonder gevolg bleef.

Mijnheer de minister, kunt u me zeggen waarom er geen goedkeuring werd gegeven aan dit samenwerkingsakkoord? Misschien moet ik echter de vraag wat ruimer stellen: bent u daarvan op de hoogte? Bent u hierover aangesproken door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Is er misschien overleg gaande ter zake?

In Vlaanderen kennen we de Regionale Technologische Centra (RTC). Na wat onderzoekswerk blijkt dat die RTC's kunnen worden vergeleken met de Centra voor Spits technologie aan Franstalige zijde. Tijdens de bespreking in de plenaire vergadering van het decreet met betrekking tot de werking en de organisatie van die RTC's, in december 2007, heeft een lid – de heer De Meyer, geloof ik – opgemerkt dat er één RTC is voor Vlaams-Brabant en Brussel, maar dat de RTC Vlaams-Brabant zich te exclusief op de Vlaams-Brabantse scholen zou richten. U hebt toen terecht geantwoord dat er beter geen apart RTC wordt opgericht voor het Nederlandstalige onderwijs in Brussel, omdat er geen of weinig nijverheidstechnisch onderwijs aanwezig is bij ons. Wel zou het RTC Vlaams-Brabant zich meer op Brussel moeten richten. Zou het nuttig zijn het RTC Vlaams-Brabant te laten participeren aan een samenwerkingsakkoord dat kan worden vergeleken met het akkoord dat is gesloten aan Franstalige zijde?

Tijdens de plenaire zitting bleek dat het RTC Vlaams-Brabant inderdaad nog meer inspanningen kan doen dan dat vandaag al het geval is. Hebt u eventueel al initiatieven in die zin genomen sinds dat plenaire debat?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik stel voor dat ik mijn schriftelijke voorbereiding aan de heer Delva bezorg. Mijnheer Delva, ik zal dit immers wat samenvatten, anders zal ik vrij veel details geven, die u misschien sneller kunt lezen.

Wat uw eerste vraag betreft, lijkt er me een misverstand te zijn. Mij is alleszins niet gevraagd te overleggen over dat samenwerkingsakkoord. Naar mijn weten ligt dat niet ergens bij mij. Het gaat immers louter over een samenwerkingsakkoord waarin de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest afspraken trachten te maken over het ter beschikking stellen van voorzieningen in het kader van de herwaardering van het kwalificerend onderwijs. Wij hebben dat probleem niet. Een en dezelfde

regering is – gelukkig – verantwoordelijk voor zowel het onderwijs in Vlaanderen en de Nederlandstalige scholen in Brussel als de werkgelegenheid. Wij hoeven een dergelijk samenwerkingsakkoord dus niet te maken. Het akkoord waarover u het hebt is een louter Franstalig-Waalse kwestie. Het lijkt me dus niet erg nuttig om hiertoe toe te treden.

De Centres de Technologie Avancée zijn in zekere zin te vergelijken met de RTC's. Dan gaat het over het inventariseren van bestaande initiatieven en apparatuur. Ze werken allebei netoverschrijdend, en er is de betrokkenheid van sectoren. Wel zijn er verschillen als het gaat over het aantal, de juridische vorm, de taken, het concept, de relatie tot de overheid en het budget. Ik stel voor dat ik u mijn tekst daarover geeft, met de details ter zake.

De vraag of het RTC Vlaams-Brabant moet meedoen aan het samenwerkingsakkoord is niet aan de orde, omdat het over iets anders gaat. Wel kan het contact zoeken met de CTA's die zouden worden opgericht in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dat is echter een beslissing die het RTC autonoom moeten nemen.

Ik blijf bij mijn standpunt dat voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel geen apart RTC nodig is. In het RTC-decreet hebben we expliciet bepaald dat het werkingsgebied van het RTC Vlaams-Brabant ook het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest omvat. Het is de beoordelingscommissie die zal beoordelen of het RTC Vlaams-Brabant maatregelen neemt om ook in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest acties te ontwikkelen. Als de beoordelingscommissie vindt dat het RTC Vlaams-Brabant dat niet of niet genoeg doet, krijgt het RTC de kans om zijn plan bij te sturen.

Ik kan u verzekeren dat het RTC Vlaams-Brabant zich bewust is van het probleem van het technisch onderwijs in Brussel. In zijn Jaaractieplan 2008 heeft de raad van bestuur beslist een werkgroep op te richten die zich specifiek over deze knelpunten zal buigen. De raad van bestuur zal deze werkgroep in een bijeenkomst in maart 2008 installeren. De taak van dit overlegplatform wordt als volgt omschreven in het Jaaractieplan 2008: "Vanuit RTC Vlaams-Brabant zal ook, binnen het JAP 2008, een overlegplatform worden gecreëerd dat de noden van het bso- en tso-onderwijs in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in kaart zal brengen, om hieruit de nodige acties te kunnen definiëren naar het JAP 2009 en JAP 2010 toe."

Ik ben hier absoluut een voorstander van een bottom-upwerking. Ik heb er vertrouwen in dat de werkgroep de noden van het Nederlandstalig tso- en bso-onderwijs in Brussel zal kunnen detecteren en gerichte acties zal kunnen uitwerken, waar nuttig in samenwerking met de CTA's.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mocht ik nog vragen hebben, dan zal ik eventueel een schriftelijke vraag stellen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het volgen van Nederlandstalig kleuteronderwijs als toelatingsvoorwaarde voor het Nederlandstalig lager onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Greet Van Linter tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over kennis van het Nederlands als toelatingsvoorwaarde voor het Nederlandstalig lager onderwijs in Brussel

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mevrouw de voorzitter, in de loop van de week van 21 januari 2008 heeft de minister een conceptnota met betrekking tot het Nederlandstalig onderwijs in Brussel voorgesteld. In die nota besteedt de minister veel aandacht aan de ouderbetrokkenheid en aan het talenbeleid. De nota bevat op dat vlak een aantal concrete maatregelen.

Wat mij vandaag interesseert, is het voorstel om ouders vanaf het schooljaar 2010-2011 hun kinderen enkel nog in een Nederlandstalige lagere school te laten inschrijven indien die kinderen voldoende Nederlands kennen. De kinderen moeten minstens een schooljaar in het Nederlandstalig kleuteronderwijs hebben gezeten. Er is evenwel in uitzonderingsmaatregelen voorzien. Indien een kind niet naar het Nederlandstalig kleuteronderwijs is geweest, maar wel kan aantonen dat het voldoende Nederlands kent, zou het toch tot een Nederlandstalige lagere school worden toegelaten. Het kind zal in dat geval een taaltoets moeten afleggen.

In mijn kennissenkring in Brussel leeft dit onderwerp sterk. Ik heb hierover overigens al eerder een vraag om uitleg gesteld. Dit thema komt om de haverklap weer ter sprake. Deze vraag om uitleg is mij, in mijn hoedanigheid van Vlaams volksvertegenwoordiger, in feite regelmatig ingefluisterd.

Een paar weken geleden hebben we de beleidsbrief 2007-2008 besproken (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 15/6-H). Ik heb toen gevraagd of een uitzondering kon worden gemaakt voor ouders die hun kinderen doel-

bewust het kleuteronderwijs in het Franstalig onderwijs en het basisonderwijs in het Nederlandstalig onderwijs willen laten volgen. De minister heeft hierop het volgende geantwoord: “Ik sta veeleer huiverig tegenover afwijkingen, alhoewel ik het punt wel begrijp”, en “dat ik de afwijkingen zo veel mogelijk wil beperken en vooral strikt omschrijven”. Ik was het toen niet helemaal eens met dat standpunt.

Mijnheer de minister, in de conceptnota wordt meer ruimte gelaten. Indien kan worden aangetoond dat een kind voldoende Nederlands kent, kan het toch in het Nederlandstalig onderwijs worden ingeschreven. Waarom stapt u af van uw eerdere standpunt om de afwijkingen strikt te omschrijven? De afwijking houdt in dat een kind niet noodzakelijkerwijze naar het Nederlandstalig kleuteronderwijs moet gaan om tot het Nederlandstalig lager onderwijs te worden toegelaten. Waarom stelt u nu een meer algemeen geformuleerde uitzondering voor? Die uitzondering zou ook kunnen slaan op taalbewuste Nederlandstalige ouders die hun kinderen naar het Franstalig kleuteronderwijs sturen. Ik juich dit alvast toe. Ik hoop dat ik de conceptnota juist heb geïnterpreteerd.

U hebt het over een taaltoets. Ik vind dat een goed instrument. Kunt u dit wat toelichten? Wie zou die toets afnemen? Mogen de verschillende onderwijsnetten die toets zelf opstellen, of komt er een gegeneraliseerde, gestandaardiseerde en uniforme taaltoets?

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Mevrouw de voorzitter, ik zou nog enkele bijkomende vragen willen stellen.

De maatregel van de minister is bedoeld om de taalachterstand te verhelpen. De inschrijving van een leerling in het lager onderwijs zou worden gekoppeld aan een inschrijvingsvoorwaarde die in het decreet inzake het basisonderwijs moet worden ingeschreven. Die voorwaarde bepaalt dat de kinderen minstens een schooljaar op regelmatige basis Nederlandstalig kleuteronderwijs moeten hebben gevolgd. De minister hoopt ouders op die manier te stimuleren om vanaf de derde kleuterklas voor het Nederlandstalig onderwijs te kiezen. Voor kinderen die niet aan deze voorwaarde voldoen, is in de mogelijkheid voorzien om door middel van een taaltoets alsnog de overstap te maken. Die taaltoets moet naar een normaal kennisniveau peilen.

Volgens minister Arena, bevoegd voor het Onderwijs in de Franse Gemeenschap, is er een juridisch probleem. Aangezien het kleuteronderwijs in dit land niet verplicht is, kan de overheid van ouders niet verwachten dat ze hun kinderen minstens een jaar naar een kleuterklas sturen. Ze heeft daar een punt.

In een gisteren verschenen artikel staat dat de minister het kleuteronderwijs niet verplicht wil maken. Aange-

zien dit een federale materie is, kan hij dit overigens ook niet. Hij wenst die verplichting door middel van deze omweg enigszins in te voeren.

Ik juich dit toe, want ik vind het een goed idee. Ik zou gewoon graag nog wat verduidelijking krijgen. Hoe wil de minister eventuele juridische problemen oplossen? Hoe wil hij de taaltoets concreet vorm geven? Hoe wil hij de inschrijvingsvoorwaarde decretaal vastleggen?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Mevrouw de voorzitter, wat de school- of taalkeuze betreft, zijn de ouders de baas. Zij nemen die beslissing. Ik wil hier evenwel voor een zapcultuur waarschuwen. Zappen op televisie kan weinig kwaad. Bij het zappen in de opleiding van kinderen stel ik me echter vragen. Ik sta achter de mogelijkheid kinderen tijdens hun opvoeding een kans op meertaligheid te bieden. Hierover is al voldoende gediscussieerd.

We moeten opletten met het onderscheid tussen het kleuter- en het lager onderwijs, wat we gemeenschappelijk het basisonderwijs noemen. We leveren veel inspanningen om de overgang van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs vlot te laten verlopen. Ons beleid is erop gericht de kleuterparticipatie in heel Vlaanderen zo hoog mogelijk te krijgen. We willen de kinderen een zekere schoolse attitude bijbrengen nog voor ze hun eerste stappen in het lager onderwijs zetten.

Ik kan er enigszins inkomen dat ouders na het lager onderwijs naar het secundair onderwijs in een andere taal overschakelen. Dat heeft ook iets met die zapcultuur te maken. Wat de overgang tussen het kleuter- en het lager onderwijs betreft, zou ik een zekere voorzichtigheid aan de dag leggen.

De overheid wil weten in welke mate kinderen die naar het eerste leerjaar gaan over de nodige taalvaardigheid beschikken. Het is niet onze bedoeling de kinderen te pesten. We willen dat weten omdat taalachterstand een belangrijke indicator voor een falende schoolloopbaan is.

Ik kan begrijpen dat in Brussel vaak van het Franstalig kleuteronderwijs naar het Nederlandstalig lager onderwijs wordt overgeschakeld en dat de betrokken ouders hier vaak vragen over stellen. We moeten ons eigen opzet duidelijk verwoorden. We willen weten dat de kinderen die naar het Nederlandstalig lager onderwijs gaan over de nodige taalvaardigheid beschikken. Dat geldt zeker voor kinderen die uit het Franstalig kleuteronderwijs komen. We moeten zeker zijn dat die kinderen op een volwaardige manier het eerste leerjaar zullen kunnen volgen. Dat is in het belang van hun verdere schoolloopbaan.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Mevrouw de voorzitter, ik wil gewoon even op de woorden van de heer Delva reageren. Ik snap zijn punt namelijk niet.

De heer Delva heeft het over taalbewuste Nederlandstalige ouders gehad. We kunnen eigenlijk niet weten of ouders al dan niet Nederlandstalig zijn. We kennen gelukkig geen subnationaliteiten in dit land. Ik ga ervan uit dat het hier gaat om ouders die thuis Nederlands spreken en die hun kinderen bewust naar het Franstalig kleuteronderwijs sturen. Indien die ouders werkelijk taalbewust zijn, zou de taaltoets voor de inschrijving in het Nederlandstalig lager onderwijs absoluut geen probleem mogen vormen. Ik snap niet waarom het afleggen van een taaltoets op dat ogenblik een probleem zou zijn. Dat is de enige correcte wijze om na te gaan of de zogenaamd taalbewuste ouders ook effectief taalbewust zijn geweest. De taaltoets stelt ons in staat na te gaan of die ouders goed hebben ingeschat of hun kinderen het aanleren van twee talen op dergelijke jonge leeftijd al dan niet aankunnen.

En als dat niet zo is, dan hebben die ouders spijt genoeg een heel slechte keuze gemaakt voor hun kind. Ik snap uw punt echt niet. Voor mij is de taaltoets op dat moment geen probleem want het is gewoon checken of de ouders een juiste keuze gemaakt hebben voor hun kind.

De heer Paul Delva: Het punt dat u aanhaalt, is niet mijn punt. Ik ben absoluut voor de taaltoets. Het voorwerp van de vraag is zeer duidelijk: namelijk of er een algemene uitzondering komt op de verplichting om minstens één jaar Nederlandstalig kleuteronderwijs gevolgd te hebben vooraleer toegelaten te worden tot het lager onderwijs in het Nederlands. De uitzondering namelijk dat kinderen die dat jaar niet gevolgd hebben, onderworpen kunnen of zullen worden aan een taaltoets waarvan ik absoluut voorstander ben. Als ze slagen in de taaltoets, worden ze toegelaten tot het lager onderwijs.

Uit de vorige discussie met de minister had ik begrepen dat hij huiverachtig stond tegenover een dergelijke algemene uitzondering via een taaltoets. Vandaar mijn vraag. Maar ik ben voor de taaltoets. Als het kind niet slaagt in de taaltoets, dan is het zo en dan hebben de ouders het inderdaad verkeerd aangepakt. Maar ik wil er wel zeker van zijn dat die taaltoets er kan komen in alle gevallen waarin een kind niet minstens één jaar kleuteronderwijs in het Nederlands gevolgd heeft en de ouders het toch willen inschrijven in het Nederlandstalig lager onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Ik heb het begin niet gehoord. Mijn excuses dus als ik in herhaling val.

De Open Vld is er natuurlijk voorstander van om zo vroeg mogelijk met de leerplicht voor kinderen te starten.

Maar gelet op het feit dat de leerplicht een federale bevoegdheid is en pas ingaat vanaf de leeftijd van zes jaar, zijn ouders niet verplicht om hun kinderen naar het kleuteronderwijs te sturen. Over welke juridische middelen beschikt u om de maatregelen die u plant, uit te voeren?

Welke instanties zullen deze testen afnemen? Ik begrijp dat die vraag al gesteld is.

Ik heb ook nog een korte, technische vraag. Wat gebeurt er als een kind dat thuis geen Nederlands spreekt maar toch het jaar kleuteronderwijs volgt en dan niet slaagt in de taalttest? Wat is dan de bedoeling?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, ik wil eerst iets zeggen over het algemene uitgangspunt en dan kort iets over het juridische.

Het algemene uitgangspunt – en dat is wat mij betreft een onderwijs- en samenlevingsvisie – is dat je aan ouders mag vragen dat wanneer een kind of een leerling in het Nederlandstalig onderwijs instroomt vanuit een ander onderwijsbestel of nog geen onderwijs heeft genoten, er een garantie is dat men bereid is een inspanning te doen om de taal van de klas minimaal onder de knie te krijgen. Ik ga ervan uit dat wanneer zo'n kind 10 of 12 jaar is, het niet naar de kleuterklas moet gaan om zo'n inspanning te doen. Maar ook dan moet je ook kunnen eisen dat er een inspanning gebeurt bijvoorbeeld in de vorm van een bijkomende individuele remediëring om het Nederlands als instructietaal onder de knie te krijgen. Ik vind het elementair dat je als samenleving zegt dat je in je onderwijssysteem succes wil bieden aan kinderen. Anderstalige kinderen zijn bijzonder welkom. Ze zijn welkom om er succes te kennen. En dus vinden we dat we een garantie moeten inbouwen dat, als we niet zeker zijn dat een kind de taal van de klas meester is, er op z'n minst bereidheid is om een inspanning te doen om de taal van de klas meester te raken.

Bij een kind op de leeftijd van zes jaar is de beste inspanning de kleuterklas. Vandaar dat we zeggen dat we een weerlegbaar vermoeden hebben dat wanneer een kind reeds één jaar in een Nederlandstalige kleuterklas geweest is, die inspanning gebeurd is. En als dat niet zo is, dan kan er een afwijking zijn en dan wordt er een taalttest afgenomen. Dat is het filosofische principe. Ik vind dat bijzonder verdedigbaar. Ik ben het ook totaal eens met de zeer duidelijke uiteenzetting van mevrouw Roex. Het is inderdaad ook de verantwoordelijkheid van ouders om goed in te schatten. Als ze denken dat het niet nodig is om via een jaar in de kleuterklas het evidente bewijs te leveren dat die inspanning gebeurd is, dan moeten ze weten dat er een test zal worden afgenomen die het resultaat bekijkt.

Wat de juridische grondslag betreft, denk ik dat we perfect in staat zijn om een inschrijvingsvoorwaarde te

hanteren in ons onderwijs die geen exclusiviteit organiseert, die niemand uitsluit maar die gewoon vraagt dat men bereid is om een inspanning te doen om de taal van de klas te leren. Dat is geen resultaatsverbintenis, dat is een inspanningsverbintenis. Voor kinderen op de leeftijd van zes jaar neemt die de vorm aan van een voorafgaand jaar in de kleuterklas.

Dat staat niet zo haaks op andere praktijken in ons onderwijs, want het gebeurt wel eens dat aan ouders van kinderen van zes jaar gezegd wordt dat ze best dat kind nog een jaar in de kleuterklas laten. Dat is niet zo vreemd. Ik denk dat er een perfecte juridische grondslag voor te bedenken is zoals een inschrijvingsvoorwaarde die de vorm aanneemt van een inspanning die men vraagt, in casu een jaar in de kleuterklas. Je kunt daarvan afwijken als men bewijst dat de inspanning niet nodig is, maar de bewijsvoering draait dan wel rond een minimaal resultaat qua kennis van het Nederlands.

We hebben daarover al heel wat gediscussieerd. Ik denk inderdaad dat je afwijkingen moet kunnen organiseren bijvoorbeeld voor mensen die uit het buitenland terugkomen met kinderen die reeds leerplichtig zijn. Ik denk dat een taalttest uiteindelijk de enige objectieve manier is om tussen allerlei mogelijke situaties waarbij men een afwijking zou menen te moeten vragen, objectief te oordelen. We kunnen overigens de groep waarover het gaat, verkleinen door te zeggen dat kinderen die Nederlandstalig onderwijs hebben gevolgd elders, bijvoorbeeld in Nederland, natuurlijk geen test hoeven af te leggen.

Met andere woorden, er is een weerlegbaar vermoeden dat een kind dat niet ten minste één schooljaar Nederlandstalig kleuteronderwijs heeft genoten, niet in staat zal zijn om in het lager onderwijs mee te kunnen. De weerlegging van dat vermoeden gebeurt mijns inziens best aan de hand van een taalttest. Principieel kan men niet zeggen dat een bepaalde groep leerlingen zou zijn uitgesloten van deze test. Vandaar dat ik ook de mogelijkheid wil laten dat een kind dat Franstalig kleuteronderwijs heeft gevolgd, op basis van een geslaagde test toch kan worden ingeschreven. Dit geldt in dezelfde mate als voor een kind dat geen onderwijs heeft genoten, of dat onderwijs heeft genoten in het buitenland.

Wanneer het inschrijvingsrecht afhangt van een taaltoets, moet die taaltoets gestandaardiseerd zijn en dus voor iedereen gelijk. Het is mijn intentie deze toets centraal te laten ontwikkelen en hem ter beschikking te stellen van het onderwijsveld. Daarin zal de taalkennis worden getoetst en afgestemd op het niveau van kennis dat minimaal nodig is om met een reële slaagkans het lager onderwijs te starten. Een test die door de onderwijsverstrekkers zelf zou worden ontwikkeld, biedt mijns inziens op het vlak van de rechtszekerheid te weinig waarborgen. Hier speelt toch wel een grondwet-

telijk legaliteitsbeginsel mee. Deze maatregel heeft betrekking op essentiële onderwijsrechten en moet dus decretaal worden geregeld. Ik denk niet dat een test door de onderwijsverstrekkers zelf ontwikkeld die toets zou doorstaan.

Ik denk dat het raadzaam is deze toetsen door de centra voor leerlingenbegeleiding te laten afnemen. Daar is de nodige kennis voorhanden om deze tests af te nemen. De scholen zelf zijn daarvoor minder goed geplaatst, onder meer omdat ze zelf een belang kunnen hebben bij een inschrijving of niet-inschrijving.

Dit is een stand van zaken. Ik hoop binnenkort ook met voorontwerpen van decreet te kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Ik heb nog twee bijkomende bedenkingen. De kinderen die de derde kleuterklas in het Nederlandstalig onderwijs hebben gevolgd, worden die sowieso getest? Zij die uit het Franstalig onderwijs naar het Nederlandstalig onderwijs gaan, worden getest, maar ik vrees dat dat niet het probleem is in Brussel.

Volgens gegevens van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) waren er in 2006 maar 29 kinderen die de overstap maakten. Ik denk niet dat die 29 kinderen het probleem hebben gecreëerd in het Brussels Nederlandstalig onderwijs. Het komt ook voor in de Nederlandstalige scholen. Het taalniveau van de kinderen die in de Nederlandstalige kleuterklas zitten en overgaan naar de Nederlandstalige lagere school creëert de grootste problemen. Gaat u hen ook testen?

U spreekt over een vermoeden van inspanning, en dat is het volgen van de derde kleuterklas in het Nederlands. Wat zal er gebeuren als een kind dat die inspanning deed, niet voldoet aan de taaltest?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben daar duidelijk over geweest. Ik ben het helemaal met u eens dat dit kwantitatief gezien geen belangrijke groep is. De meeste kinderen zitten in het Nederlandstalige kleuteronderwijs en gaan daarna naar een Nederlandstalige lagere school. Ik vind dat we dat signaal moeten geven aan de ouders. We moeten hen duidelijk maken hoe belangrijk de kleuterklas is en vooral hoe belangrijk de regelmatige aanwezigheid is. We voeren een soort communicatie over het belang daarvan.

Verder ontwikkelt u een andere filosofie. U zou het resultaat van de kleuterklas qua taalkennis hoe dan ook willen beoordelen vooraleer u een kind in de lagere school laat starten. Dat is veel problematischer. U bemoeit zich met het leerrecht van kinderen op het moment dat ze leerplichtig worden. U wilt dat recht aan

banden leggen op basis van hun taalkennisniveau. Ik vind dat we een inspanning mogen vragen van de ouders in de vorm van een jaar in de kleuterklas, maar ik vind niet dat we het resultaat mogen beoordelen en dan eventueel het kind niet toelaten tot het lager onderwijs, omdat de kennis van het Nederlands onvoldoende is ondanks dat jaar in de kleuterklas. Dat vind ik te drastisch. Ik vind wel dat de school de beginsituatie van de kinderen goed moet analyseren en van daaruit moet remediëren.

Mevrouw Greet Van Linter: Ik wil dat even nuanceren. Ik pleit er helemaal niet voor om het leerrecht te ontnemen. Als kinderen het vereiste niveau niet halen, opteren we voor een taalbadklas. Ik veronderstel dat u daar ook voor pleit als u spreekt over remediëren.

Minister Frank Vandenbroucke: Impliciet wordt de school daartoe verplicht omdat ze de eindtermen moet halen. In de eindtermen staat: lezen, luisteren, spreken en schrijven van het Nederlands. Hoe scholen daartoe komen, moeten ze zelf weten. In de eindtermen zit alleszins vervat dat ze maatregelen moeten nemen.

Het is niet aan de overheid om te bepalen wie aan het eerste leerjaar mag beginnen. De toets zou een zware consequentie krijgen. Eerlijk gezegd, toetsen bij kinderen is heel erg afhankelijk van de context, situatie en dag. We kunnen de toets wel gebruiken om een weerlegbaar vermoeden met betrekking tot een inspanning te vervangen. We kunnen hem echter niet gebruiken voor honderdduizenden kinderen om te beslissen of ze aan het eerste leerjaar mogen beginnen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
